

Ponedjeljak, 12. juni 2006.

Svedok Ivan Grujić

Otvorena sednica

Optuženi su pristupili Sudu

Početak u 12.34 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA PARKER: Dobar dan. Sutkinja Van Den Wyngaert je danas nažalost bolesna i ne može da prisustvuje zasedanju. Sudija Thelin i ja nastavićemo zasedanje u skladu sa Pravilnikom (Rules of Procedure and Evidence). Gospodine Moore, vi ste bili ustali?

TUŽILAC MOORE: Da. Jedna sitnica, časni Sude. U stvari dve. Možda se sećate da sam ja naćeo temu koja se odnosi na to da su sudovi u Beogradu obavili razgovore sa optuženima i da su oni dali izjave istražnim sudijama ili drugim sudijama u to vreme. Moja namera je bila da to ponudim da se uvrsti u spis i to ne kao potvrda istinitosti njihovog sadržaja, već upravo suprotno, prosto da kao činjenica da to bude prihvatljivo i deo našeg spisa. Naime, pogledao sam kakva je bila sudska praksa u vezi sa tom temom do sada, i malo me brine doktrina *estoppela*. Ako optuženi svedoće, onda bih ja želeo da te dokumente koristim za njihovo unakrsno ispitivanje ako se oni odluće da svedoće. I ukoliko u tom slučaju Pretresno veće bude smatralo da ti dokumenti mogu da služe i kao potvrda istinitosti njihovog sadržaja, onda ja ne bih to sada tražio da se uvrsti sada, nego bih to zatražio kasnije, ukoliko to ne postane potrebno. Drugim rećima, da se jednostavnije izrazim, ja te dokumente želim da koristim za unakrsno ispitivanje ako sami optuženi u ovom predmetu budu svedoćili.

SUDIJA PARKER: Da li sam dobro shvatio da je Odbrana dobila kopije tih dokumenata?

TUŽILAC MOORE: Da, oni imaju kopije.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA PARKER: Gospodine Lukiću, mislim da nije potrebno da vas Pretresno veće sasluša u ovom trenutku. Situacija je prilićno jasna. Tužilaštvo je potvrdilo da iako će da završi svoj dokazni postupak bez uvrštenja nekih izjava ovde, za koje se kaže da su ih optuženi dali ranije, da oni ipak žele da zadrže pravo, ukoliko optuženi kasnije budu svedoćili u ovom postupku, da će se možda Tužilaštvo oslanjati na te dokumente za potrebe unakrsnog ispitivanja. Prema tome, ovde se zapravo samo radi o davanju dužnog prethodnog obaveštenja, kako bi se izbegli kasniji argumenti, eventualni argumenti o tome da bi moglo da bude iznenađenja prilikom korišćenja tih dokumenata za unakrsno ispitivanje. Imajući u vidu da je postojanje tih dokumenata obelodanjeno Odbrani, da je Odbrana dobila kopije i obzirom da je gospodin Moore rekao da te dokumente ima i kakva je njegova namera u vezi s njima, mislim da niko ne može da ospori da je sada

Odbrana u potpunosti obavještena o postojanju i mogućem korišćenju tih dokumenata, tako da kasnije ne bi trebalo sprečavati Tužilaštvo da ih koristi. Dakle, gospodine Moore, mislim da je dovoljno za sada da ovako ostavimo.

TUŽILAC MOORE: Hvala, časni Sude. Dozvolite mi da sada spomenem i drugu stvar. Imamo svedoka P-002. Jutros smo dobili nekih 10 dokumenata koje je sastavio taj svedok. Dva dokumenta se u ovom trenutku prevode, a za ostalih osam nemamo nikakve prevode. Imajući to u vidu, želim da postavim zahtev da ili odložimo nastavak rasprave, kako bismo mogli da dobijemo makar nekakve prevode, a i kako bi svedok mogao da vidi te prevode. Ili drugo, a to je ono što me brine je da svedok sam ima nekih ličnih poteškoća u vezi sa vremenom i ukoliko se Pretresno veće bude odlučilo da odobri odlaganje, to bi njemu moglo da stvori poteškoće. Ukoliko se odlučimo za takvu opciju, onda bih ja trebalo da razgovaram sa svedokom, i u tom slučaju bih zamolio da odložimo saslušavanje ovog svedoka. A ako on ne bude u mogućnosti da ponovo dođe, da on onda započne svedočenje danas, a da se dokumenti koji nisu prevedeni uklone iz opsega potencijalnog unakrsnog ispitivanja, zbog toga što oni neće biti u skladu ni sa našom uobičajenom praksom, niti sa eksplicitnim direktivama Pretresnog veća u vezi sa tim. Ali trebao bih prvo da razgovaram sa svedokom, da vidimo da li on može da ostane jedan dan duže ovde u Hagu, ukoliko to bude potrebno. Ja sam vrlo svestan našeg rasporeda rada. Znam da mi za sledeću nedelju imamo tri eksperta koji su vrlo striktno zakazani za dane u sledećoj nedelji. Na svu sreću, mi za ovu nedelju nemamo nikakvog drugog svedoka, osim P-002. Jer, ukoliko dođe do kratkog odlaganja, to će i dalje da znači da ćemo moći da se držimo rasporeda rada za sledeću nedelju.

SUDIJA PARKER: Da li je moguće da se sada raspitate o tome da li svedok može da ostane jedan dan duže ili bi tu moglo da bude nekih problema?

TUŽILAC MOORE: Da. On je bio jutros ovde na prethodnom razgovoru. Otišao je u hotel da se presvuče. Ne oseća se dobro. Deo stopala mu je amputiran i ima poteškoća sa zdravljem. On će se vratiti ovamo tokom sledećih pola sata ako se ne varam, i onda ću moći s njim da razgovaram.

SUDIJA PARKER: U redu. Gospodine Vasiću, izvolite.

ADVOKAT VASIĆ: Hvala, časni Sude. Dobar dan svima. Mislim da ovo što je izneo moj uvaženi kolega se ponajpre odnosi na... na... na tim Odbrane, pretpostavljam gospodina Radića. O tome se ja neću izjašnjavati. Ali bih samo podsetio da mi ove nedelje, možda u petak ako se Odbrana saglasila, možemo započeti sa veštakom Theunensom. Mislim da ste i vi časni Sude a i moje uvažene kolege dobile naš e-mail još u petak, o tome da bi za timove Odbrane bilo prihvatljivo da on možda, ako bude potrebe, da gospodin Theunens započne svoje svedočenje u petak. Ja bih samo još jednu stvar kratko pomenuo, kada sam već dobio reč, a to je činjenica koja se tiče nespornih činjenica, koje, koliko smo čuli, još uvek nisu došle pred vas, časni Sude. Vi se sigurno sećate da smo mi i ranije insistirali da se one činjenice o kojima smo postogli sporazum sa mojim uvažnim kolegama, što pre nađu pred vama. I mi smo te činjenice... pristali na njih i potpisali još 16. trećeg 2006. godine. Nakon toga smo 27. četvrtog 2006. godine

dobili obaveštenje da časni Sud zahteva još neka razjašnjenja povodom ovih činjenica. I mi smo 10. petog 2006. godine pozitivno odgovorili na pet pitanja iz ovog podneska i smatramo da je 10. petog i konačna verzija nespornih činjenica bila dogovorena i potpisana među stranama. Ja sam u ime svih timova Odbrana zaista zabrinut što se to još uvek nije našlo pred vama, časni Sude, i mislim da u tom smislu moje uvažene kolege bi trebalo odmah da proslede Pretresnom veću. A ako postoje neke dodatne činjenice o kojima možemo razgovarati, Odbrana je uvek spremna do kraja ovog procesa da o tome razgovara, ali mislim da ovako veliki broj činjenica o kojima smo se već saglasili, treba što pre dostaviti Pretresnom veću. A kažem, postigli smo saglasnost još pre više od mesec dana. Hvala vam.

SUDIJA PARKER: Gospodo Tapušковиć.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ: Dobar dan, časni Sude. Mi vidimo da je sada nastao problem oko svedoka P-002. Svedok je inače već i ranije svedočio, kako pred ovim Sudom, tako je svedočio i pred beogradskim sudom, i nikada nije bilo nikakvih problema prilikom njegovog nastupa. Za probleme toga svedoka iz zdravstvenog stanja, mi znamo i od ranije, ali mislimo da zahtev za odlaganje, pomeranje njegovog svedočenja danas, nije vezano za taj problem, nego za problem postojanja nekih novih dokumenata. Ovo nije prvi put da se dešava Tužilaštvu da nastane problem oko dokumenata i da svedoci donesu neposredno pred *proofinge* sa Tužilaštvom novu dokumentaciju. To se očigledno dogodilo i sada, što na bilo koji način može da oteža unakrsno ispitivanje. No, moje mišljenje je da bi, bez obzira što će se sa tim svedokom pozabaviti moj kolega Borivoje Borović, glavni branilac optuženog Radića, da može da krene glavno ispitivanje ovoga svedoka, a videćemo da li će dokumentacija biti na vreme prevedena. A i na Pretresnom veću će biti da odluči da li će biti ta dokumentacija prihvatljiva, ukoliko Tužilaštvo bude predložilo da se ona uvede u dokaze. Toliko za sada.

SUDIJA PARKER: Da li vas to brine, gospodine Lukiću?

ADVOKAT LUKIĆ: Sve me brine što mi ograničava moj... moj rad u unakrsnom ispitivanju. Ali, ako možemo za trenutak da pređemo na privatnu sednicu zbog samog svedoka.

SUDIJA PARKER: Privatna sednica.

(privatna sednica)

sekretar: Sada smo na otvorenoj sednici, časni Sude.

SUDIJA PARKER: Hvala. Ovo pitanje proizilazi iz činjenice da nisu ispoštovani nalozi koje je Pretresno veće donelo u vezi sa modalitetima dostavljanja materijala drugoj strani i davanjem prethodnog obaveštenja. U ovom slučaju posledice nisu takve da bi, po mišljenju Pretresnog veća, trebalo da se ide tako daleko da se ti dokumenti izuzmu iz

spisa, što je bilo jedino rešenje koje je gospodin Moore predložio. Po mišljenju Pretresnog veća to ne bi trebalo da bude posledica sadašnje situacije. Međutim, jasno je da gospodin Moore treba da dobije vremena kako bi mogao barem da dobije neku radnu verziju, nacrt prevoda i kako bi mogao sam da shvati kakva je tačno priroda tih dokumenata. Isto tako i sam svedok mora da ima priliku da pregleda te članke i da tokom prethodnog razgovora razgovara o tom sadržaju sa zastupnicima Tužilaštva. Po našem mišljenju, to znači da bi njegov iskaz trebalo da počne u sredu, a ne već sutra. Postoji još jedna stvar a to je – da dobije još malo više vremena. Jer, ukoliko on počne da svedoči u sredu, trebali bismo onda jako dobro kontrolisati vreme, ukoliko želimo da saslušamo eksperta Theunensa već u petak. To je znači jedna alternativa. A druga alternativa je da njegovo glavno ispitivanje počne danas, ali da Tužilaštvo dobije dozvolu da još jednom razgovara sa svedokom i obavi prethodni razgovor između kraja današnjeg radnog dana i početka radnog dana u sredu, u vezi sa tim novim dokumentima. E sada, to bi moglo da dovede do nekih proceduralnih poteškoća i do zabrinutosti da se možda previše razgovaralo, tako da bismo mi, iskreno govoreći, ipak želeli da taj svedok počne da svedoči u sredu. Gospodine Moore?

TUŽILAC MOORE: Dozvolite mi da zatražim da to bude u sredu. Ja smatram da bih uz dobar vetar mogao da završim sa svedokom u sredu i da će mi trebati dva i po do tri sata. To znači naše dve sednice, a onda bi Odbrana dobila dva puta toliko za svoje unakrsno ispitivanje i to još uvek ne bi trebalo da utiče na svedočenje Theunensa.

SUDIJA PARKER: U redu. Mi ćemo sada da saslušamo svedoka koji ponovo dolazi da bi završili njegovo unakrsno ispitivanje. Svedok P-002 počeo da svedoči u sredu ujutro, a svedok Theunens u petak ujutro.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ: Časni Sude, ako mi dozvolite samo još jedno. Potrudicu se da ne oduzimam previše vremena od unakrsnog ispitivanja sledećeg svedoka. Kolega Moore je rekao da je povređeno pravo na 48 sati. Ja to sada govorim iz razloga da želim da utvrdimo i za dalje svedoke koji će da nam dođu, a i za svedoke koji će dolaziti u Defence case, koji je tačno rok. Ja se dobro sećam da je pre... neposredno pred svedočenje svedoka Trifunovića, Pretresno veće upozorilo Odbranu da bi trebalo zbog značaja vojnih svedoka da se koristi čak... da se menja i produžava rok na dostavljanje dokumentacije na 48 sati, a da je do tada važio rok od 24 časa. Svedok P-002 nije taj svedok u pitanju, i zbog toga je Odbrana Radića se koristila time da je 24 časa, imajući raspored koji je vrlo sužen i vrlo nabijen ovih dana. U odnosu kad smo saznali da će svedok P-002 krenuti sa svojim svedočenjem, mi smo to i uradili. Imajući u vidu da danas može samo da dođe svedok Grujić i da može da krene glavno ispitivanje toga svedoka a da će unakrsno ispitivanje krenuti tek sutradan, tako da je rok od 24 časa ispoštovan. Hvala.

SUDIJA PARKER: Sasvim ste u pravu, gospođo Tapušković kad kažete, budući da ovo nije ekspert, da je bilo potrebno samo 24 časa. Međutim, ono što je u ovom slučaju pogrešno i što stvara poteškoće, jeste to da su dokumenti neprevedeni na radni jezik Suda, što znači da oni ne mogu biti ni od kakve koristi ni Pretresnom veću, ni gospodinu Mooreu. I iako je minimalni rok 24 časa, ipak, ukoliko postoji veći broj dokumenata,

očigledno je nerazumno očekivati da ljudi procesuiraju jednu veću količinu dokumenata za samo 24 časa. Mi smo odredili da taj rok bude kratak, dakle samo 24 časa, kako bi važni dokumenti, koji relativno kasno budu otkriveni, ipak još uvek mogli da se uruče samo 24 časa ranije. Međutim, ukoliko ima puno dokumenata, onda prvo moramo da se pobrinemo da se oni prevedu, i drugo, ukoliko njih ima mnogo, ukoliko ih ima mnogo više nego što vaši oponenti mogu da usvoje za samo 24 časa, onda i za to mora da bude vremena. U svakom slučaju hvala. A sada idemo dalje.

SUDIJA PARKER: Gospodine Moore, pre nego što odete, mislim da bi bilo dobro kada bismo još malo pogledali unapred. Mi predviđamo da će dokazni postupak da se završi u petak za dve nedelje. Pretresno veće ne zna da li se u ovom trenutku razmatra mogućnost podnošenje podneska po Pravilu 98bis. Ukoliko se to razmatra, Pretresno veće će želeti usmene argumente po Pravilu 89bis koje sada to pravilo zahteva, da sasluša sledeće srede, 28. juna. Isto tako, predviđamo da bi Odbrana toga dana za tu svrhu trebalo da dobije najviše jednu i po sednicu za iznošenje svojih argumenata, a Tužilaštvo će onda imati slično vreme. Znači, rasprava o 98bis mogla bi da se završi u toku tog jednog dana. Isto tako, trebalo bi da znamo koliko vremena treba Odbrani za pripremu. To verovatno najviše utiče na gospodina Vasića, zbog toga što je on uvek prvi na redu. Ali, budući da smo mi već i ranije najavili da smatramo da neće proći mnogo vremena između završetka dokaznog postupka Tužilaštva i početka dokaznog postupka Odbrane, bilo bi dobro kada bismo u nekom pogodnom trenutku saslušali kakva je sada situacija sa Odbranom i šta se predviđa za dokazni postupak Odbrane, kako bismo onda dalje mogli da planiramo naš raspored rada od 28. juna na dalje. Ali u svakom slučaju, kada je reč o Pravilu 98bis, to ćemo, ukoliko bude takvog podneska, zakazati za 28. juni.

(svedok ulazi u Sudnicu)

SUDIJA PARKER: Dobar dan i dobro došli natrag. Mislim da bi bila dobra mera predostrožnosti budući da ste već bili ovde i sada se ponovo vraćate, da ponovo date svečanu izjavu, ako imate tekst izjave pred sobom?

SVEDOK GRUJIĆ: Dakako, časni Sude. Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, cijelu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA PARKER: Hvala. Izvolite, sedite. Svedok je pozvan ponovo isključivo u svrhu unakrsnog ispitivanja. Ne vidim nikakvo protivljenje tome. Prema tome, reč predajem vama, gospodine Lukiću.

ADVOKAT LUKIĆ: Zahvaljujem.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT LUKIĆ

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Gospodine Grujiću, dobar dan. Ja sam Novak Lukić, jedan od branioca Veselina Šljivančanina, pa ću u ime tima te Odbrane da vam

postavljam sada pitanja i ja sam razlog vašeg, odnosno naš tim, vašeg ponovnog dolaska u Hag.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dobar dan, gospodine Lukiću.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Prvo sam hteo da vas pitam da li ispred sebe imate onaj registrator s kojim smo se koristili svih dana kada ste svedočili, onaj spisak svih, da kažem, dokumenata?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da, preda mnom je taj dokument.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Hvala. Prvo ću vam postavljati nekoliko pitanja koja se odnose na vašu biografiju, što je bilo tema i vašeg, i glavnog, da kažem, biografskog dela kod gospodina Smitha, a i gospodin Vasić je deo pitanja postavljao i o tome.

Nekoliko pitanja vezana su za vaš rad dok ste bili u MUP-u, a nekoliko vezana za rad u okviru Komisije za zatočene i nestale. Prvo pitanje, a govorimo isključivo o periodu znači do 1991. godine, kada ste i radili u MUP-u. Vi ćete se složiti sa mnom da svako Ministarstvo unutrašnjih poslova ima, da kažem, dva osnovna dela: odsek za javni red i odsek državne sigurnosti, je li tako? Odnosno, državne bezbednosti?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa uglavnom je tako bilo postavljeno, izuzev nekih dijelova koji baš i nisu bili tako postavljeni. Dakle, bile su neke zajedničke službe koje su oba dva sektora pokrivala.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Ali da kažem, delokrug aktivnosti MUP-a je vezan za ta dva sektora, pre svega, za javni red i mir i državnu sigurnost?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Uglavnom, ali ne potpuno, ponavljam. Dakle, radi se o tome da su bila određena kaznena djela koja su bila usmjerena na rušenje ustavom utvrđenog poretka i u ovlasti i dijelu javne sigurnosti a ne i državne. Dakle, ne isključivo ovako kako ste postavili.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Dobro. Da li ćemo se složiti da je osnovni zadatak državne sigurnosti bila zaštita državnog i ustavnog poretka, konkretno Republike Hrvatske, u odnosu na državnu sigurnost Republike Hrvatske i za sve tako republike, je li tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

prevodioci: Prevodioci mole da se prave pauze između pitanja i odgovora. Hvala.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: A osnovni zadatak javne bezbednosti očuvanje javnog reda i mira, je li tako? Osnovni zadatak?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Osnovni da. Ali dakako, rekao sam da je imao i elemente ovog drugog.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Vi ste odgovorili i u glavnom ispitivanju i u unakrsnom da je, da kažem, vaša specijalnost bila, u okviru poslova, zadatka kojim ste se bavili, borba protiv terorizma i antiterorizma, je li tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da, od dakle tamo... 1984. godine, ako se ne varam.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: I vaše radno mesto bilo je vezano za grad Osijek i za region koji je verovatno bio vezan za tu oblast?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. Ja sam pokrivaio, odnosno obavljao zadatke iz djelokruga rada na području grada Osijeka.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Opisali ste odgovorima, na pitanja kolege Vasića, da ste imali određeno učešće i na dobrovoljnu predaju oružja, koje je, kako ste rekli, JNA delila u to vreme po selima. Da li ste vi lično, vaš odsek, dostavljali nadležnim, vašim pretpostavljenima izveštaje o oružju koje se delilo po partijskoj liniji tada u vašoj regiji?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Oprostite, kako po partijskoj liniji?

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Na primer, da li ste imali saznanja da je u to vreme oružje deljeno od strane aktivista HDZ-a prema njihovim aktivistima?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, mogu reći da sva saznanja do kojih smo dolazili u to vrijeme o bilo kakvom naoružavanju bilo koga, da su takova saznanja hijerarhijski bila dostavljana.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Tako ste odgovorili Vasiću. A moje pitanje je konkretno: Je li se sećate da ste dostavljali izveštaje, lično vi, vaš odsek o naoružavanju pripadnika HDZ-a u Osijeku u to vreme? Da li se toga sećate? Da ili ne?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Čujte, prošlo je dosta godina od tada, ali siguran sam da je i takovo izvješće bar jedno otišlo.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Dobro. Vi ste tu bili, na tom mestu, u oktobru 1990. godine, je li tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Jesam.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Je li znate ko je Ante Gilje?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Znam. Znam, dakle, ali njega dakle, znam iz kasnijeg razdoblja, odnosno, čuo sam za njega. Radi se o pripadniku Hrvatske vojske koji je bio radio u vojnoj policiji Hrvatske vojske.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: A da li znate šta je bio 1990. godine u oktobru mesecu?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Stvarno ne bih znao šta je bio u ono vrijeme.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: A znate li ko je Ivan Zovek?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Za Tomislava Merčepa verovatno ste čuli?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da, čuo sam i poznajem ga.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Na kojoj funkciji je on bio 1990. godine, je li to znate, u Vukovaru?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne bih... ne bih mogao dati točan odgovor, ali mislim da je bio sekretar obrane ili tako nešto.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Je li znate šta je to Vitezit 60?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Znam.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Samo za Pretresno veće da kažete šta je Vitezit 60?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, radi se o eksplozivu. Dakle, to je gospodarstveni eksploziv, ukoliko se ja ne varam. Dakle služi, ne za vojne, nego za gospodarstvene svrhe.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Kažite mi, da li je po tada važećim propisima a ja pretpostavljam i sada, stranka bilo koja mogla da ima potrebe da ima i da duži i da dobija i da deli takvu vrstu eksploziva, kao stranka?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Čujte, mislim da je to jasno. Ne stranka, nego bilo koja osoba koja nema propisane dokumente, ne može, dakle, raspolagati prema tadašnjim, pa i sadašnjim propisima, takovim eksplozivom.

ADVOKAT LUKIĆ: Ja bih molio da se na ekran sada ispred svedoka stavi dokument koji je u *e-court*u 3D01-0063.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Sada ćete videti jedan dokument. Možda vam je i poznat, a možda i nije.

ADVOKAT LUKIĆ: Engleski prevod je 0064. Ali bih molio BHS verziju... E, hvala.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Jeste li videli ikada ovaj dokument, gospodine Grujiću?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Evo, pogledajte ga, malo pročitajte?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da li je potrebno da ga naglas pročitam?

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Ne, ne, ne, ne. Nema potrebe. Mi ga imamo u sistemu. Samo se upoznajte sa dokumentom... Dakle, ovo je, ja ću reći i zbog prevodioca. Revers: "Izjavljujem da sam od HDZ-a Osijek, Branimira Glavaša preuzeo eksploziv Vitezit 60 za potrebe HDZ-a naših općina, Ante Gilje, 75 kilograma eksploziva za opštinu Vinkovci, Ivan Zovek 100 kilograma eksploziva za Županju i Tomislav Merčep 100 kilograma za Vukovar" – ovo je neko moje parafraziranje dokumenta. I u potpisu je Branimir Glavaš, u Osijeku 21. oktobra 1990. godine. Složićete se sa mnom gospodine Grujiću, ako... Prvo, znači vi nikad ovaj dokument niste videli?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. Ja taj dokument nisam nikad vidio.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Mi smo ga inače dobili od haškog Tužilaštva. Sad mi kažite, s obzirom, eto da kažem, na posao kojim ste se vi bavili u to vreme, vaš komentar – zar nije ovo u krajnjem slučaju nezakonito, a da ne kažem da možemo da izvlačimo i neke druge komentare ovog dokumenta?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, ja bih se osvrnuo na posao i poziciju koju sam ja radio, i s te pozicije mogu dati...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: U tom smislu...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR:... komentar. Dakle, u ono vrijeme, da sam imao saznanja o tom dokumentu, ja bi postupio sukladno pozitivnim propisima koji su tada vladali, i o tome izvjestio hijerarhijski nadležne unutar moje službe. I dakako da bi oni tada odlučili, odnosno prišli realizaciji, odnosno eventualnom progonu, izuzimanju ili bilo čemu drugom, dakle, u skladu sa zakonom, vezano uz ovaj ekspoziv.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Znači, niste upoznati s ovim dokumentom, a sada izjavljujete da bi u skladu sa vašim, da kažem, obavezama, pravima i ovlaštenjima, vi inicirali postupak u odnosu na ovo. Složićemo se da je ovo iz onog vremena, u svakom slučaju nešto što je bilo, ne protivno zakonu, nego čak protiv ustavnog sistema zemlje. Ako se vi borite protiv terorizma i antiterorizma, da li ćemo se složiti da ovo možete smatrati propustom u onom periodu u vašem radu?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa ne bi ja rekao propustom. Naime, dozvolićete da se ne može sve znati. A ono što se zna, po tome se i postupa. Dakle, u isto to vrijeme, da podsjetim, zajedno sa pripadnicima službe sigurnosti JNA, istovremeno provodili smo akciju izuzimanja oružja od strane dakle pripadnika, ako... ako ih tako etnički dijelimo, hrvatskog dijela ali... Prema tome, to je ono što smo znali. I što smo znali, prema tome smo postupali. Da smo tada znali, odnosno, da sam znao za to, ja bih postupio. Ja ne tvrdim šta bi se dalje dogodilo, jer dakle, ne mogu reći, jer je postojala određena hijerarhija. Moja zadaća je bila – prikupiti informaciju i dostaviti je nadležnom, dakle, hijerarhijski nadređenom sustavu.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Slažem se. Vi ste zajedno sa JNA, to ste opisali, radili i skupljali oružje i dostavljali izveštaje. Recite mi, šta je bio Branimir Glavaš tada, u oktobru 1990. godine? Na kom mestu? Na kojoj funkciji?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa ja mislim da je bio sekretar Teritorijalne obrane u Osijeku.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: A partijski?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: To vam stvarno ne bih znao reći, jer nisam član partije?

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Ne, mislio sam s obzirom na državnu bezbednost da ste znali...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: To je... dakle, to nije bio predmetom naših obrada da... da vidimo stranačku pripadnost bilo koga. Dakle, to je suprotno demokratskim načelima i tada bilo, pa i danas.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Pa dobro. Ali vas moram pitati, ako je posao državne sigurnosti borba protiv terorizma, jedan od, i ako postoje indicije da u određenim strankama postoje neki elementi koji se bave stvarima koje izlaze van okvira, zar onda

nije stvar da i tu stranku posmatra državna bezbednost i da prati njen rad? Ako se može naslutiti da tu postoje neki elementi koji mogu da imaju veze sa terorizmom?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: A na neki način da. Ali vi znate da je bila potpuno drukčije ustrojstvo državne sigurnosti i da je unutarnju problematiku pratio sasvim drugi odjel. Prema tome, ne možemo to staviti u taj kontekst. Unutarnju problematiku, ovo na što ste vi postavili pitanje, promatrao je odjel za unutarnju sigurnost.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Neću komentarisati, ostaviću za kasnije. A moje je pitanje sledeće vezano za tu, da kažem, za taj period. Vi ste ipak vrtoglavo, da kažem, napredovali u karijeri. Vi ste iz Ministarstva unutrašnjih poslova prešli u MORH, dobili čin. Sve u toku 1991. i 1992. godine, je l' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa ja se ne bih složio da sam vrtoglavo napredovao u karijeri, jer ako ćete pogledati od 1972. godine, od referenta, dakle, policajca, do inspektora prve klase, napredovao sam sukladno propisu i stručnoj spremi, svake četiri godine po jedan čin prema naprijed. A kad sam prešao, dakle, prema zapovjedi, iz Ministarstva unutarnjih poslova u Hrvatsku vojsku, tada nisam napredovao, nego mi je preveden čin sukladno pozitivnim propisima, tako da sam praktično dobio čin manje u odnosu na onaj koji sam imao u MUP-u. Prema tome, ne vidim nikakvo vrtoglavo napredovanje u tome.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Tako sam video iz biografije. Ne moramo onda... Možda sam ja pogrešno protumačio. Još jedna stvar koja je ipak vezana za ovaj period. Rekli ste gospodinu Vasiću kada vas je pitao o prisluškivanju...

SUDIJA PARKER: Gospodine Lukiću, pre nego što nastavimo sa ovim pitanjem, puno se pominjao mesec oktobar vezano uz ovaj revers. Da li na reversu stoji neki datum?

ADVOKAT LUKIĆ: Ja se izvinjavam. Nisam hteo časni Sude da... da čitam ceo dokument, zato što ga ima u e-court-u. Datum je 21. listopad 1991. godine.

SUDIJA PARKER: Hvala vam.

ADVOKAT LUKIĆ: Molio bih da ovaj dokument uđe u dokaze?

SUDIJA PARKER: Usvaja se.

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet broj 560.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Znači samo još jedno pitanje iz tog perioda, a proisteklo mi je odgovora na gospodinu Vasiću pitanje. Kada vas je pitao oko one afere "Labrador" i tako dalje, pa i oko prisluškivanja, pa vaš komentar je bio: "Ne znam za prisluškivanja, ali znam da su mene prisluškivali". Mene je sada to zaintrigiralo da vas pitam: ko vas je to, po vašem mišljenju, prisluškivao i kada, i zbog čega?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, nisam rekao da me prisluškivao. Nije bila riječ "prisluškivao", nego....

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Pratili...
SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR:...pratili....

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Dobro.
SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, to su dvije vrlo različite stvari.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Slažem se.
SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: S obzirom na pitanje a da časnom Sudu pokušam i vama pojasniti, spomenula se riječ "Labrador". Dakle, radilo se o jednoj grupi obavještajaca koja je radila unutar postojećeg sustava za drugi sustav, ako to mogu tako komentirati. I na pitanje da li sam znao za grupu "Labrador", ja sam rekao da nisam i da ih nisam kontrolirao, nego su vjerovatno oni mene kontrolirali, jer oni su bili unutar mog sustava i pratili ono što taj sustav radi, a da mi za to nismo znali, nego se kasnije, dakle, to utvrdilo i prišlo procesuiranju ili dakle, šta se dogodilo...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Znači...
SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, grupa "Labrador", da utvrdimo, je grupa obavještajaca koja je radila u postojećem sustavu za neki drugi sustav.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Vi samo pretpostavljate da su oni vaš rad pratili, je l' tako? Ili imate sigurna saznanja?
SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa čujte, morali su znati, a to sam napomenuo, jer je šef te grupe gospodin Traživuk, bio moj načelnik. Pa dozvolićete da je onda znao šta ja radim.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Idemo na drugu temu. Pitaću vas nekoliko pitanja vezano za vaš rad u okviru Komisije za zatočene i nestale. Jedan od zadataka te komisije je bio i da učestvuje u pregovorima oko razmene zatvorenika na području, da kažem, cele bivše Jugoslavije, je l' tako?
SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Mada ne verujem da je bilo Slovenije i Hrvatske tu puno, ali da se znači... da... jedan od zadataka vaše komisije bio je da pregovarate sa komisijama Jugoslavije i Bosne i Hercegovine, je l' tako?
SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Upravo tako.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Ja sam...
SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: I dozvolićete, oprostite, ispustio sam – sa predstavnicima privremeno okupiranog područja. I oni su imali svoju komisiju i dakle, svoje zarobljenike.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Pitaću vas i to. I vi ste se aktivno uključili u taj rad 1993. godine, je l' tako?
SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. U petom mjesecu imenovan sam za predsjednika vladine Komisije za zatočene i nestale.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Vi ste takođe razgovarali i sa predstavnicima komisije za razmenu Republike Srpske i Herceg-Bosne, HVO, je li tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Pregovarali ste i sa Amorom Mašovićem. Verovatno i sa generalom Radinovićem, pretpostavljam. Je li tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne. S generalom Radinovićem ne, nego sa Amorom Mašovićem, da.

ADVOKAT LUKIĆ: Samo da dodam na ispravku, odnosno dodatak na mom pitanju, 20. stranica, 25... odnosno 21. stranica, prvi red. Rekao sam "HVO" a rekao sam pre toga "Herceg-Bosna". Nije ušlo u zapisnik.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Znači sa Mašovićem... A s kom... s kim ste pregovarali u tom periodu 1993. – 1994. godine ispred jugoslovenske strane? Je li sećate možda?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa bio je tada, koliko se sjećam, gospodin Todorović, pa nakon njega gospodin Korać i sada je gospodin Gagić. Dakle, tri osobe su se od tada promijenile.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Kažite mi da li ste imali kontakt sa Berislavom Pušićem?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakako da sam imao. On je bio, dakle, predsjednik komisije Herceg-Bosne. Kao što znate, na području Bosne su djelovale tri komisije: komisija Herceg-Bosne, komisija, komisija Federacije, odnosno Bosne, tako su se zvali onda, i komisija Republike Srpske.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Vi svakako znate da se on nalazi sada ovde u jednoj od susjednih sudnica i da odgovara za svoj rad, između ostalog, u komisiji za razmenu, je li tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa nisam upoznat s njegovom optužnicom, zbog čega je dakle... da li se to odnosi na rad vezano uz ovaj posao.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Da li ste vi gospodine Grujiću, vaša komisija da li je ikada, od kada ste vi bili na čelu te komisije, a možda ste imali saznanja i za ranije, učestvovali u razmeni civila?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa dakako da jesmo, dakako da jesmo a to se vidi i iz samog broja oslobođenih ljudi iz zatvora i logora i njihovoj pripadnosti da li oružanim snagama ili civilima. I naša zadaća osnovna je bila na temelju raspoloživih saznanja, a tako i drugih komisija, napraviti popise za oslobađanje tih ljudi iz zatvora.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: A da li je preko komisija bilo kada vršena razmena, znači, neću da govorim – onaj slobodan protok civila, to je... nego da je bila razmena civila koji nisu u logorima, da se razmenjuju jedno za drugu stranu?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: A što se tiče Republike Hrvatske, zasigurno ne.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Dobro. Vi ste govorili o licima koja su zarobljena u Hrvatskoj i odvedeni u logore u Srbiju i o tome ste dostavili tabele i podatke. E sada me interesuje sledeće. Pošto u pregovorima, kada pregovarate sa suprotnom stranom, vi dobijete određene, da kažem, tražene podatke. Znači, traži se lice to i to, na primer, iz Bosne ili iz Srbije, koje je nestalo, na primer, u Bosni. Kada taj podatak dobijete i utvrdite da se to lice nalazi, na primer, u zatvoru Lora – Split, ili u Osijeku, odnosno Brodu, gde je bio zatvor, jel' vršite provere – otkud lice iz Bosne da se nađe u zatvoru u Hrvatskoj?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, prije svega to nije bilo u nadležnosti našoj da provjeravamo. U nadležnosti dakle, vidi se to iz same uredbe, je oslobađanje zatočenika. Dakle, oslobađanje i razmjene zatočenika. Može se špekulirati odakle iz Bosne. Pa pazite, događalo se niz situacija da su ljudi u... na... na linijama razgraničenja uhvaćeni, da su ljudi uhvaćeni i zatvoreni prilikom svojih odlazaka na drugi teritorij. I to je bila isto česta pojava - da su ljudi uhvaćeni u međugraničnom prostoru između dviju država. Recimo, između Mađarske i Jugoslavije. Prema tome, situacije su takove moguće.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Pitaću vas vrlo konkretno. To ste pitani u *Predmetu Milošević*. Možda se to odnosi na period kada vi još niste bili u komisiji. Da li imate saznanja za postojanje logora Odžak, kada je nakon koridora, znači, nakon napuštanja teritorije Odžaka od strane Hrvata, kada su svi zatvorenici, a bilo ih je nekoliko stotina, mislim čak i hiljada... hiljadu, prebačeni u razne logore u Hrvatskoj kao zatvorenici? Da li o tome znate nešto ili ne?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa znam da je jedan dio, dakle znam... ne znam za Odžak konkretno, i ne znam gdje su prebačeni, ali znam da je bilo takovih situacija da su... a to je ovo što sam rekao – granično područje, jer su se pripadnici povlačili, dakle, pripadnici oružanih snaga su prešle na teritorij Hrvatske, i tada su povelili sa sobom ratne zarobljenike, koji su kao takovi bili i registrirani i evidentirani.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Na stranici 22, red 18. ja sam pomenuo...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ali dozvolite, ja od 1993. godine radim taj posao i od 1993. godine dakle, mogu kompetentno govoriti o tome.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Ja se vraćam na ovaj period, zato što kompetentno govorite i o 1991. godini za Vukovar, je l' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Govorim o evidencijama koje vodim.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Moje pitanje, pošto ste u okviru vaše komisije imali zadatak, ne te komisije, nego vaše, da kažem, vaše funkcije i pratili stanje u logorima u Hrvatskoj, je l' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pratili stanje u smislu uvjeta smještaja i zdravlja. O tome se radi.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Samo hoću da napravim, da li... da vas pitam - da li, kada imate podatke o hrvatskim, da kažem, građanima koji su bili po logorima iz Srbije, a siguran sam da ste takve podatke dobijali od suprotnih komisija kada traže neka lica, da li

ste dobili podatke da se sada u vašim logorima nalaze lica iz Bosne, i da li, kada saznate takav podatak, vi nadležne vaše organe obavještavate, ministarstvo unutrašnjih poslova, Ured za izvršenje zatvorskih kazni, obavještavate da se kod vas u logorima nalaze lica koji su strani državljanima? To je pitanje: da ili ne?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne. Dakle, nije bilo u mandatu da ih izještavam. Dakle, u mandatu je oslobađanje i vrlo lijepo to piše u uredbi. I izvan tog mandata ja niti sam mogao, ne ja samo, nego nitko na toj poziciji izvan onoga što je propisano uredbom, ne može djelovati.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Iako niste učestvovali, vi ste bili upoznati sa ovom velikom razmenom u Nemetinu 14. avgusta 1992. godine. To nas interesuje zato što je dosta Vukovarčana koji su čak i ovde svedočili, bili vezano za tu razmenu. Da li vam je poznato da je tom prilikom u Nemetinu vaša komisija, hrvatska Komisija za razmenu zatočenih i nestalih, razmenila i 62 lica koja su zarobljena na teritoriji Bosne i Hercegovine? Da li vam je poznat taj podatak?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne znam gdje su zarobljeni, a znam da su razmjenjeni, dakle, da su osobe razmjenjene.

ADVOKAT LUKIĆ: Datum ove razmene je, ispravljam se, 14. avgust 1992. godine.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dozvoličete samo jednu opasku vezanu za tu razmjenu?

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Kako da ne.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ta razmjena je dogovorena u Budimpešti sa predstavnicima Međunarodnog komiteta Crvenog križa (ICRC, International Committee of the Red Cross), gdje razmjena nije napravljena po principu imena i prezimena, niti po principu nacionalne pripadnosti, niti po principu državljanstva, nego po osnovnom humanitarnom načelu a to je – svi za sve. Prema tome... vrlo je jasno da su svi ljudi, bez obzira gdje su uhvaćeni, prebačeni u proces te razmjene.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Da li vam znači nešto ime Lešić Dragutin, čiji su kremirani ostaci predati od vas lično komisiji za razmenu u Republici Srbiji? Ako se sećate, ako ne... On je kremiran u Kerestinovu?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Gdje je kremiran?

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Kerestinu, Kerestincu?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne, ne, ne, ne...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Dobro...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne, ali radi se o nečem sasvim drugom. Dakle, radi se o tome da su, ako... ako se radi o tom slučaju, da smo... ali nije to prezime, ako se ne varam.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Lešić Dragutin, iz Novog Grada kod Odžaka.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Radi se dakle... to je činjenica da smo to predali te posmrtno ostatke i da su ti posmrtni ostaci kremirani sa drugim posmrtnim ostacima, ne u logoru niti, dakle, nego sa... s obzirom da nije bilo podataka, posmrtni ostaci su stajali na Zavodu za sudsku medicinu. Ništa se o njima nije znalo, i sa drugim posmrtnim ostacima, sa socijalnim slučajevima, dakle, na temelju nalaza komisije koja djeluje pri Ministarstvu zdravstva, takovi posmrtni ostaci koji budu više od godinu dana a nemaju... ne zna im se porijeklo, niti imaju koga da im se preda, takvi posmrtni ostaci se kremiraju. To se uredno bilježi i o tome postoji dokumentacija. Kada smo saznali na pregovorima, dakle, na pregovorima kada smo saznali takovu mogućnost, izvršili smo provjeravanje, utvrdili da je došlo do toga i u dogovoru s komisijom i obitelji predali im dakle, urnu sa kremiranim posmrtnim ostacima.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Dobro. Preći ćemo sada na ono što je tema osnovna vašeg ispitivanja. Na ovaj... Ja ću se baviti sa dve kategorije. Baviću se kategorijama prognanih i nestalih, ali ću pre toga ipak nešto vezano za osnovne statističke podatke da sa vama još raščistim, što se kaže. Vaša baza podataka, kao osnov za sve analize, predstavlja popis stanovništva iz 1991. godine, je li tako? To je mart mesec, koliko ja znam, 1991. godine, kada su objavljeni rezultati, a ja mislim da je popis vršen u novembru 1990. godine, a možda i grešim?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, potvrđujem da se radi o popisu stanovništva i to je jedini relevantni popis koji istovremeno postoji.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: To je popis koji je tada rađen za celu teritoriju tadašnje Jugoslavije, poslednji popis. Ja imam podatak da je u Hrvatskoj rađen i popis 2001. godine, ali to je potpuno novi popis po novim teritorijalnim jedinicama, je li tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. Sad drukčiji su, drukčiji su, ovaj, teritorijalni pristupi. I ja dakle, u ovom trenutku i nemam takove podatke.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: E sad, ono što vas je pitao Vasić, ja ću samo da pitam jer mi je to sada ostalo na nekom teoretskom osnovu. Vi ste znači statističke podatke koji su dati po teritorijalnim jedinicama u vreme popisa iz 1991. godine uporedili, odnosno upodobili u okviru teritorijalnih jedinica iz 2001. godine, da tako kažem, na županije. Moje pitanje – kad ste već uradili takvu analizu kakvu ste uradili, zašto niste uradili i onu analizu po teritorijama iz 1991. godine?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Možda se tada ili sada nismo dobro shvatili. Kada sam govorio o podacima, dakle o podacima za područje Podunavlja, tada sam rekao da su podaci rađeni za područje koje je bilo tada okupirano, po mjestima. I to su podaci koji se odnose na okupirani dio onaj o kome razgovaramo, po županijama ali za dio koji je bio... koji nije bio u vlasti Republike Hrvatske, odnosno njenih institucija.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Razumem ja to, nego samo mi... želim da raščistimo sledeću stvar. Na primer, da uzmemo grad Vukovar...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Vi imate podatke iz 1991. godine, statističke podatke, koji vama predstavlja osnov baze za sve analize. Da li ste vi kada ste radili analize tada uzimali okvir grada Vukovara koji je bio administrativno 1991. godine ili kasnije?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: 1991. godine.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Administrativno?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Hvala...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Izuzev za jednu stvar, za broj prognanika u Vukovaru, jer je ured za prognanike je grad Vukovar bilježio sa dodatna četiri mjesta ali to je objašnjeno u ovom dijelu, i upravo smo onda i analizu stanovništva napravili na toj bazi, dakle, da imamo korektan podatak. Dakle, osnova je 1991. godina. Po naseljima su pravljene popisi, odnosno, rezultati su napravljeni na način da sva naselja koja su bila van vlasti Republike Hrvatske uđu statistički u to.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Ja sam pronašao podatak da je sa područja opštine Vukovar oko 8 posto stanovništva u to vreme bilo na privremenom radu u inostranstvu. Kažite mi, da li se ta lica, za koja znamo da se po popisu ona upisuju da domicilno žive faktički u Vukovaru, po popisu stanovništva, iako su faktički, da kažem, verovatno ko zna koliko dugo već u inostranstvu... Kakav je bio vaš odnos prema toj kategoriji lica, bez obzira na nacionalnu pripadnost?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, ako su se nalazili na popisu stanovništva, onda su oni to stanovništvo, i nitko ne može reći da li se on nalazi van ili se ne nalazi. Riječ je "privremeni rad", što znači da je mogao danas biti tamo, a sutra nije morao biti. On domicilno pripada na tu teritoriju.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Iako faktički može da bude dugi niz godina već...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: A čujte, neko može otići na lječenje duži niz godina, pa se ne evidentira.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Dobro.

ADVOKAT LUKIĆ: Ja bih molio da sada pogledamo za trenutak 65ter dokument 280, ERN broj 3448008, stranica 30 i stranica 31, ja mislim. Ovo je popis stanovništva, koji je inače među strankama nesporna činjenica ali želeo bih da pitam svedoka samo za jednu kategoriju.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Možda vi to kod sebe imate taj podatak, pa dok se ne pojavi na ekranu, da li znate koliko je po popisu stanovništva tada iz 1991. godine bilo neopredeljenih?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: U...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Interesuje me za... za to...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Cijelu?

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Možete za celu Hrvatsku a interesuje me ako imate i za Podunavlje i za grad Vukovar. Ako imate taj podatak?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa to bi trebalo biti obuhvaćeno u kategoriji "ostali". I kategorija "ostali" je u svim tablicama dodana, u broju i u postotku.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Dobro. Tako je. Znači, u kategoriju "ostali" gde ste, na primer, vi za prognane Vukovarčane utvrdili broj 14.31 posto, posle ćemo da radimo tu tabelu, ali tu ste uneli i neopredeljene i Jugoslovene, i one kategorije koje su...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Kad dođemo do toga, ja ću vam dakle, pojasniti svaki korak po korak. Dakle, svuda gdje je kategorija "ostali", tu je i kategorija "neopredjeljeni". Znači, oni koji se nisu nacionalno opredjelili iz bilo kojeg razloga ušli su u tu kategoriju, ali ušle su i neke nacionalne manjine, koje nisu obuhvaćene tim...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Pošto mi imamo u dokumentu, i taj će se dokument ceniti, kažem, sam po sebi... evo sad ćemo ga videti. Ali, jedna stvar je meni interesantna, pa samo ako vam je poznato, odgovorite mi. Ako vam nije poznato, ići ćemo dalje. Ja ću to ostaviti za kasnije za ocenu. Da li vam je poznato da je na nivou cele Jugoslavije 1981. godine bio veliki broj Jugoslovena, koji je po popisu iz 1991. godine znatno opao, u velikom broju, u svim popisima? Da li vam je taj podatak poznat ili nije? Odnosno, da su mnoga lica koja su se 1981. godine izjašnjavali kao Jugosloveni, promenila svoju, da tako kažem, nacionalnu opredeljenost i odlučila da se operedeli drugačije?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa čujte, svatko ima pravo izbora i to je bilo zagarantirano tadašnjim Ustavom. Evidentno je da je došlo do toga. To se može, dakle, komentirati zbog čega, kako... Možemo promišljati. Ali je činjenica a govorimo sada o činjenicama, da je 1991. godine takovo stanje bilo, stanje koje je prikazano na ovim tablicama je stanje koje je rađeno za područje cijele bivše Jugoslavije, tadašnji dakle zavod koji je to radio.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Da li ćete se složiti sa mnom da je 1990. i 1991. godine na teritoriji cele Jugoslavije bilo prilično nepopularno izjašnjavati se kao Jugosloven?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa ne znam ...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Eto, to je opšte poznata stvar, pa vas pitam to?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa ne znam zašto bi bilo nepopularno. Vjerovatno je došlo do nekih drugih promišljanja kod ljudi, ali ovaj, zašto bi... niko nikom nije... Dakle, vi znate kako su se radili popisi. Dakle, oni su bili rađeni na način da je anketar radio van prisustva svedoka, da se svako slobodno mogao izraziti. Dakle, to je slobodna volja svakog čovjeka koji se tako izjasni. A kažem, tu može biti različitih komentara.

ADVOKAT LUKIĆ: Ja nisam ni mislio da prolazim nešto ovaj dokument previše sa svedokom a vidim, dokumenta još nemam na ekranu. Ja sam jedino želeo da se ovaj 65ter dokument uvede kao dokaz. Iako je nesporna činjenica nacionalna struktura, meni neke kategorije su interesantne za... kao činjenice, pa sam zato želeo da to uvedemo i kao dokaz. Pa nadam se da tužilac se neće protiviti da... da dokument broj 285 sa liste 65ter... 280, 280 dokument sa liste 65ter uvedemo u dokaze... Ovaj dokument, časni Sude, ima

dosta stranica. To je popis stanovništva, ali meni je važno da se tu pominju određene kategorije i promene u statusima, određenim nacionalnim izjašnjavanjima. Mislim da u tom smislu, iako je nesporna činjenica onaj dokument... deo iz optužnice, ja bi voleo da ovaj dokument uđe u dokaze. A ja za svedoka ne bih oko ovoga ništa više pitao.

SUDIJA PARKER: Prima se u spis.

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet broj 561.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: E sad ćemo preći na ovaj, da kažem, prognane, na tu kategoriju lica koju ste vi obrađivali. Ja bih voleo...

Sada ćemo da pogledamo... samo trenutak, sa *power pointa* jedan dokument, koji smo mi dobili od Tužilaštva. A moje pitanje je sledeće. Gospodine Grujiću, mi smo dobili od Tužilaštva znači ceo taj... disketu sa ovim... imate na ekranu, znači... A to nema... zato vas i pitam. Ova... ovakve tabele u odnosu za prognane, nemamo u ovom setu dokaza. Moje pitanje je: Da li ste vi, odnosno vaša služba, odnosno vaša država, dostavili Tužilaštvu ovu *power point* prezentaciju, ovakvu kako je sad vidimo na ekranu?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Ja sam tako shvatio jer je to i na... na... na... verzija i na BHS-u i verzija na engleskom. I vaše službe su izvršile isto prevod na engleski ovih dokumenata, znači, dostavile i englesku i srpsko-hrvatsku verziju, je l' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Ja vidim na ovom dokumentu da se za termin "prognani" koristi reč "displaced persons", pa ću sada prvo... ja ne znam koliko ste vi sa engleskim upoznati, ali mene interesuje: da li je ovakav tekst engleskog jezika dostavljen od strane vaše države? Je l' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle to, o tome je, dakle, već i ranije bilo, na drugim suđenjima, riječi. Pitanje, dakle, pitanje prijevoda. Ja dakle mogu ponoviti da se u toj problematici koristi nekoliko termina: "prognani", a o tome smo i u izjavi govorili i kasnije i tijekom prošlog suđenja, dakle, termin "prognani" i termin "izbjegli"..

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Ne...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, dva osnovna termina

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: O tome ćemo razgovarati. Da bismo raščistili... to je tema... ja sam... ja ću s vama... najbolje se pozivati na propise. Mnogo bolje nego da idemo u neka gramatička tumačenja - šta su prognani a šta su izbegli. Ali u svakom slučaju, znači, ovaj dokument na engleskom je vaša država dostavila Tužilaštvu, jel' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Nije država. Ja sam dostavio, dakle, u svojoj prezentaciji. Dakle, to je nešto sasvim drugo. I ukoliko postoji, dakle, ja bih želio da to razjasnimo...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Sad ćemo...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR:... pa da, ukoliko sam ja pogriješio u prevodu, da to bude apsolutno jasno, da odavde izađemo jasnih stavova, a ne da možda gramatička riječ ili nešta, unese...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Evo, ovako ćemo. Nećemo uopšte gramatički, nego ćemo pojmno da razgovaramo.

ADVOKAT LUKIĆ: Ono što je nama haško Tužilaštvo dostavilo u odnosu na ove dokumente i ono što je ušlo kao dokaz, časni Sude, u dokumentima 5542 i 543 ja mislim ali ćemo doći na njih. Prevod na engleski se u dokumentima koje je Tužilaštvo dostavilo, koristi se reč "*expelled*" i ja hoću sada prvo sa svedokom da raščistim oko ovog pojma, zato sam se odlučio da se pozovem na propise, jer to nam je možda najbolja definicija. Ali, meni je ovo skrenuo dokument... ovaj dokument pažnju jer... i u ovom dokumentu, i u dokumentu koji smo dobili kao zvanični prevod u ovom Tribunalu, a to je izveštaj svedoka, koristi se termin "*displaced*". Znači, prvi put je sada počeo da se koristi jedan drugi termin i o tome bih sada voleo da razgovaram. Ali prvo da raščistimo sa svedokom, pa onda da vidimo da li je to gramatički ili suštinski problem.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Vi ste rekli, kada ste prvog juna svedočili pred ovim Sudom, prvi dan znači, na strani 9.933, da se radi o licima koja su mesto svog stalnog boravka napustili na silu. Tako ste vi to rekli. Da su to prognana lica. Je l' se sećate da ste tako rekli?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je, tako je. Da.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Podaci o kojima mi sada govorimo, govorimo na nivou, da kažem, cele Republike Hrvatske, radi se o 220.338 lica prognanih, za koje vi tvrdite da su prognani putem sile. To je vaša tvrdnja da je to oznaka za reč "*prognanik*".

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, sad bi... sad to... treba... treba malo pojasniti – šta to znači sila. Dakle, pod silom, dakle većina pod silom, upotrebom sile ili prijetnje... I dakle stavljanja tih ljudi u takovo psiho-fizičko, možemo reći, stanje, gdje oni usljed straha napuštaju određene, odnosno, odlaze od svojih kuća s nemogućnošću da se na taj prostor vrate, jer im nitko ne garantira sigurnost. Dakle, to možemo na taj način definirati.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Evo ovako, doći ćemo na definiciju. Ali to je znači otprilike vaš... vaša, da kažem, definicija prognanika?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. Ali da... da pojasnimo možda još jednu stvar. Ured za prognanike, dakle, kao zvanična institucija koja se bavi prognanicima, prognanike smatra one osobe koje su napustile dakle, usljed ovih razloga o kojima sam govorio, svoje domove, i nalaze se na teritoriji, slobodnoj teritoriji Republike Hrvatske. Izbjeglice su osobe koje su došle iz drugih teritorija, dakle, iz drugih država na teritoriju Republike Hrvatske, ili oni koji su iz Republike Hrvatske otišli u drugu državu. Dakle, to je bitna i jedina razlika.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: U tome se potpuno slažem sa vama da je termin "*prognanik*" u pogledu mesta, da kažem, gde se premestila... smatra samo one koji su u

Hrvatskoj, a izbeglice oni koji su van ili su došle. Tako definišu i propisi. Ali ja sam vas pitao drugo, znači ne to gde su oni, nego sam vas pitao da li je prognanik, a to je zbog ovih termina, lice koje je otišlo na silu? To je pitanje. Ili putem pretnje? Vaša definicija je da odlazak lica iz zakonitog mesta stanovanja se smatra da je prognano samo lice koje je, kako ste rekli, putem sile ili pretnje ili prinude napustilo mesto stalnog boravka, je li tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ili... ili njegovog, dakle, subjektivnog osjećaja nesigurnosti.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Tu se već približavamo.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne... Dobro, ali pazite, to su činjenice. To je tako. Jer mislim... sada da, da mi raspravljamo ovdje teoretski o... prognanicima...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Pa...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR:... dakle, ja znam na koju to stranu ide i možemo dakle, možemo direktno o tome razgovarati bez ovih uvoda. Dakle...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Hajdemo da...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR:... da stavimo stvari na... na svoje mjesto. Dakle, vi...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Apsolutno...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR:... implicirate na "Bljesak" i "Oluju"....

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Ne, uopšte.

prevodioci: Molimo govornike da se ne preklapaju i da prave kratke pauze između pitanja i odgovora. Hvala.

SVEDOK GRUJIĆ: Ispričavam se.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: To ste imali u drugoj sudnici. Za "Bljesak" i "Oluju" neću vam postaviti nijedno pitanje vezano za 1995. godinu, budite sigurni.

ADVOKAT LUKIĆ: Poštovani Sude, ja nemam u e-court-u, jer sam mislio da neće ni biti potrebno a mislim da i dalje neće biti potrebno. Ja bih sada samo pročitao uredbu o statusu prognanika i izbeglica. Jedan primerak da stavimo ispred svedoka. Ja mislim da to neće ni biti potrebno da se uvede kao dokaz. Ja sam tužioca upoznao sa tim, da vidimo kako one službe koje rade, definišu prognanike, a sve zbog termina, koji se uostalom, koristi i u optužnici u jednom delu, pa da raščistimo. Dakle, ovo je... Samo....

ADVOKAT LUKIĆ: Mister Usher, molim vas.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Evo ovako. Ja ću pročitati polako gospodine Grujiću. Ovo je uredba o statusu prognanika i izbeglica Vlade Republike Hrvatske od 27. listopada 1992. godine. Ja pretpostavljam da po toj uredbi i radi vaš ured. 1992. godina...

Član 2: "Osobi koja je sa ratom ugroženog područja na teritoriji Republike Hrvatske samostalno ili organizirano, putem opštinskog kriznog štaba, opštinskog štaba civilne zaštite, hrvatskog Crvenog križa ili Centra za socijalni rad napustila mjesto prebivališta da bi izbjegla neposrednu opasnost za život pred agresijom i drugim oružanim akcijama, može se priznati status prognanika, odnosno izbeglice". Sledeća rečenica: "Prognanik u smislu ove uredbe je osoba iz stava 1 ovog člana, koja je s jednog područja Republike Hrvatske izbjegla na drugo područje Republike Hrvatske, a izbeglica je osoba iz stava 1 ovog člana koje je izbjeglo u inostranstvo". Pa je nakon toga donet zakon. Imate ga tu... Je l' sam dobro pročitao, je l' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Je, u redu. Ništa sporno.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Tako je. "Zakon o statusu prognanika i izbeglica, član 2, je donet 6. listopada 1993. godine". Nakon, znači, godinu dana, otprilike. Zakon je to definisao u članu 2. vrlo slično kao u uredbi: "Osobi koja je s ratom ugroženog područja na teritoriji Republike Hrvatske samostalno ili organizirano putem opštinskog štaba civilne zaštite, hrvatskog Crvenog križa, Centra za socijalni rad i drugo, a na osnovu procena organa Ministarstva unutrašnjih poslova ili nadležnog zapovjedništva Hrvatske vojske, napustila mesto prebivališta da bi izbegla neposrednu opasnost za život pred agresijom, i drugim oružanim akcijama, priznaje se status prognanika ili izbeglice" i onda dalje se definiše identično kao u uredbi. Složit ćete se sa mnom da se za kategoriju prognanika, kada je ova vaša... vaš ured pravio statističke podatke, koristio definiciju iz uredbe i zakona, kao kategoriju prognanika i izbeglica?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakako da su oni evidentirani na temelju uredbe i zakona. Dakle, to apsolutno nije sporno. Ali uredba i zakon, dakle, govore o statusu, dakle, materijalnom statusu, i treba je čitati na taj način.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Dobro. Mi ćemo je ovde čitati. Mi ne tražimo od vas da je tumačite.

ADVOKAT LUKIĆ: Ja bih... Poštovani Sude, ja mislim da... ne znam da li je potrebno da ovo uvodimo kao dokaz, jer ja nisam spremio engleski prevod ovog dokumenta, ali mislim da je ušlo kroz citat prevedeno na engleski jezik i mislim da je to dovoljno. Možemo da uzmemo kao *judicial notice*?

SUDIJA PARKER: Mislim da je dovoljno ovo što je pročitano u transkriptu na engleskom jeziku.

ADVOKAT LUKIĆ: Ja sam zadovoljan engleskim prevodom. Ja mislim da je vreme da napravimo pauzu, pa da nastavimo. Hvala.

SUDIJA PARKER: Sada idemo na pauzu. Nastavljamo sa radom za 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA PARKER: Gospodine Lukiću, izvolite.

ADVOKAT LUKIĆ: Hvala, časni Sude.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Samo ću još jednu stvar da pročitam iz uredbe. Imate li ispred sebe ovu uredbu koju sam vam dao, gospodine Grujiću? To je član 13. Znači, u uredbi o kojoj smo malo pre govorili o statusu prognanika i izbeglica, od 27. listopada 1992. godine u članu 13 se navodi: "Osobi kojoj je priznat status prognanika osigurava se pod 1) nužni smeštaj; pod 2) prehrana; pod 3) pomoć u socijalnoj adaptaciji i psihološka pomoć; pod 4) školovanje djece; 5) zdravstvena zaštita i 6) pomoć za podmirivanje drugih nužnih životnih potreba". Samo da dodam, pod 3) je bilo "pomoć u socijalnoj adaptaciji i psihološka pomoć", nije ušla.

Gospodine Grujiću, samo ću da vas pitam: ovo što je navedeno u uredbi. Pretpostavljam, to su beneficije koje lica, kada dobiju status prognanika mogu da ostvaruju u odnosu na državu, je l' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. To je jasno rečeno u uredbama.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Hvala.

ADVOKAT LUKIĆ: E sada ćemo da pređemo na tabele. Ja bih molio da pogledamo *Exhibit 545*.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Gospodine Grujiću, to je tabulator... samo da nađem u odnosu na grad... tabulator 2.7.

ADVOKAT LUKIĆ: Časni Sude, znači ja bih hteo samo za zapisnik da se konstatuje da ja u odnosu na ove prevode koje smo mi dobili od Tužilaštva i koji su ušli kao dokazi, se koristi kod termina "prognanih" reč "expelled" u dokaznim predmetima 541, 542 i 545. Ja smatram da treba da stoji ona reč koja je bila i u prvobitnim izveštajima i kako je to navedeno sada prilikom pevođenja reči "displaced". Znači, dokazi 541, 542 i 545, ali to ćemo verovatno sa službom prevodilačkom da... jer inače, ovi dokazi koji su ušli kao dokazi, su draft prevodi od strane Tužilaštva, a u svim prethodnim dokazima koji su zvanični prevodi Tribunala, korišćena je reč "displaced". Ja pretpostavljam da ćemo od prevodilačke službe to da dobijemo naknadno.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Gospodine Grujiću, sada ćemo da pređemo na ovu tabelu. Znači, tabelu Vukovar. Prvo imamo nacionalni sastav stanovništva, je l' tako, iz 1991. godine? Vi ste objasnili ono što ste mi malo pre rekli da ovaj procenat od 14.31 posto, odnosno 6.390 osoba su sva ona lica koja nisu bila u ovim kategorijama nacionalno, da kažem, opredeljenih, je l' tako? Tu su spadali i neopredeljeni i one neke manje, minorne nacionalne manjine, je l' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, nacionalne manjine koje nisu pobrojane ovdje.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Vi ste za ovu, da kažem, utvrđenu brojku od 44.639 prognanih, odnosno stanovnika, pardon... stanovnika grada - 44.639 stanovnika grada Vukovara, imali onaj teritorijalni okvir iz 1991. godine, je l' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Grad Vukovar.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Tako je.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: A to znači grad Vukovar i Borovo naselje. Dakle, to je teritorijalni okvir tadašnji.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Ovaj broj od 22.165 je podatak prognanih lica, koji ste dobili od Uprave za prognanike, povratnike i izbeglice, je l' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. To je broj koji je zvanično evidentiran, ljudi sa područja grada Vukovara, uz to da je njemu pridodat Lipovača, Sotin i Grabovo. Dakle, oni su na taj način vodili evidenciju.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: To je napisano dole. I to su podaci koji su dobijeni isključivo od te uprave. Moje pitanje: da li ste dobili, da li ste tražili, da li ste imali u vidu bilo kad lica koja su, znači, domicilno živela u Vukovaru, napustila Vukovar a nisu se prijavila toj upravi, već su se prijavili, na primer, u nekoj drugoj državi?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne. Dakle, ovdje se govori o, izričito dakle, govorimo o kategoriji ljudi koji imaju, kao što ste sami rekli, uredbu po kojoj su prognanici i koji su se prijavili instituciji koja vodi zvanično te prognanike i iza svakog tog broja stoji prognanički karton.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Tako sam i razumeo. Vi znači ne znate da li ima i koliko ima lica koja su napustili Vukovar a nisu se prijavili u tom uredu?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa dakako da ne. Dakako da ne. Ako se prijavio negdje dalje to mi ne možemo znati.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Da li imate podatak koliko je građana Vukovara živelo u Vukovaru dok on nije bio, da kažem, pod vašim suverenitetom, u tom periodu od 1991. do 1998. godine?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne. Dakle, jasno je da ne možemo imati takav podatak.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Možda je neko vodio takav podatak. Da li ste vi tražili od neke uprave tadašnje opštine Vukovara pri SAO istočna Krajina? Da li se... da li vas je interesovao podatak koliko ljudi živi u Vukovaru u periodu dok nije pod vašim suverenitetom?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Gledajte, tu dakle mogu biti različiti... tu su različite brojke i upravo zbog toga se nismo upuštali u to, jer imamo dakle i odlaske i dolaske. Dakle, imamo jednu veliku protočnost stanovništva na to područje, tako da bi to bilo vrlo teško na taj način napraviti, a s druge pak strane, to su podaci koji će u buduće tek biti sređeni na način kako to, dakle, i trebaju biti napravljeni. U ovom trenutku ja mogu govoriti o zvaničnim evidencijama, zvaničnim podacima koji su na snazi.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Zvanični podaci od vaše uprave, je l' tako?
SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: To su zvanični podaci Republike Hrvatske, od institucije koja se u toj državi, dakle, u državi Republici Hrvatskoj - bavi tim problemom.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Dobro. Sada ću da vas pitam sledeće. Tabela 3, odnosno treći red: "Broj prognanika prema vremenu progonstva". Vi ste za period do 18. novembra 1991. godine utvrdili da je iz Vukovara prognano 14.043 osobe, je l' tako?
SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: To se odnosi na period, da kažem, od popisa pa do tog 18. novembra?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne, ne. Ne odnosi se od popisa. Dakle...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Dobro, hajde....

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, rekli smo na početku kada su... kada je registriran prvi prognanik u Republici Hrvatskoj, prema tome, od tog datuma možemo govoriti.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Ispravljam se. U pravu ste. Ali to niste rekli na početku, nego tek drugi dan svedočenja. Tada ste pomenuli tu kategoriju. Dakle, tada ste rekli da je prvi prognanik, mislim negde početkom 1991. godine ali bi bilo vrlo lepo ako možete da nam kažete ponovo to. Ja mislim da je mart 1991. godine.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, prvi prognanik je evidentiran 2. prvog 1991. godine.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Moje pitanje je sledeće: Od ovog broja lica kojima stavljate graničnik 18. novembar 1991. godine, da li možete da mi kažete sada, koliko od tog broja je evidentirano da je i dobilo status prognanika do 1. avgusta 1991. godine, a koliko od 1. avgusta?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, taj broj vam definitivno ne mogu reći. Statistike ove koje ovdje vidite, dakle nisu... to su statistike koje su pravljene od strane dakle tog ureda za sasvim druge potrebe i one su takove kakve jesu.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Dobro. Evo sad ću da vam kažem zašto vas ja pitam za ove datume. To mi ovde u sudnici znamo, jer takvim datumima baratamo u dokumentu koji se zove Optužnica. Sad vas pitam sledeće. Možete li mi reći, odnosno, mi smo ovde pred ovim Pretresnim većem čuli da je grad Vukovar bio pod blokadom od kraja septembra 1991. godine?

ADVOKAT LUKIĆ: Za časni Sud, na primer, to je svedočenje na, stranici 1.354, od 9. novembra.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Moje pitanje. Vi ne možete da isključite mogućnost da su ovih 14.000 ljudi napustili Vukovar pre blokade, jer posle toga svedoci kažu nije mogao niko više da izađe. Vi ne možete da isključite tu mogućnost, je l' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Mogu.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Dajte mi argument?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa preko 4.000 ljudi, dakle, ne mogu reći točan broj, ali tvrdim, preko 4.000 ljudi iz Vukovara, preko Mitrovice, gdje su zadržani između četiri i 12... Ne radi se o ratnim zarobljenicima. Dozvolite...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Ali to je posle 18. To je druga kategorija. O tome ćemo posle da pričamo. To vam je kategorija posle 18. novembra. Sledeća grupa. Je l' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, vaše pitanje: da li je...?

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Moje pitanje. Za ovih 14.000 lica, koji su napustili Vukovar pre 18. novembra 1991. godine, da li vi možete da isključite mogućnost da su oni svi otišli pre 1. septembra 1991. godine? Jer, imamo podatak da je tokom, odnosno pre kraja septembra, imamo podatak da je krajem septembra 1991. godine grad bio blokiran, da niko više nije mogao da izađe. To su svedočili ljudi ovde. Na osnovu iskaza tih svedoka, ja vas pitam: Ako je grad bio blokiran, da li možete da se složite sa mnom da su ova lica napustila grad pre blokade? Prosto?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa zasigurno ne sva, jer je postojala, dakle postojala je mogućnost izlaska, koliko ja znam, iz... iz grada. Vrlo teška, ali je postojala takva mogućnost. Ali dakako, ja ne mogu govoriti... dakle, ja želim govoriti o činjenicama....

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Dobro...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR:... i ovim brojkama koje sam ovdje postavio.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Slažem se...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: I datumi su takovi kakovi jesu.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Da se složimo da u odnosu na broj od 14.043 lica koja su napustila Vukovar pre 18. novembra 1991. godine, po izveštaju vašeg ureda, vi ne možete da nam kažete kad su oni napustili u odnosu na početni period januar 1991. godine, je l' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: U ovom trenutku ne. Ali to je dokazivo i vrlo jednostavno. Jer postoji svaki karton. Ali dozvolićete da ja nisam mogao ulaziti u svaku analizu, u detalj osobe po osobe.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Dobro. Dobro...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ovo su statistički podaci a ne...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Slažem se, slažem se...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR:... a ne personalni.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE:... mi baratamo sa statistikom. Mi smo ovde čuli takođe dosta svedočenja od strane lica koja su, bez obzira na nacionalnu pripadnost, sklanjali svoje porodice pre početka, da kažem, aktivnih borbenih dejstava na teritoriji Vukovara. Moje pitanje je sledeće: Ako neko lice napusti svoju kuću pre bilo kakvih

borbenih dejstava iz straha, jer su već počela neka miniranja, na primer, objekata. Počeli su nestanci ljudi. I ode u Zagreb, na primer, i kaže posle četiri meseca, odnosno posle novembra 1991. godine – ja sam napustio Vukovar u aprilu 1991. godine, ali moja kuća je sada razrušena i nemam gde da se vratim. Da li on dobija status prognanika? Ako je dobio taj u januaru, pretpostavljam da i ovaj u aprilu će to dobiti?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa gledajte, zasigurno je morao... vidjeli ste da postoji uredba koja govori o načinu i okolnostima kako se stiče prognanički status. Prema tome, sve je propisano. I onaj ko je zadovoljio date uvjete uredbe na koju ste se pozvali - je dobio, onaj ko nije - nije dobio.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Tako sam i ja razumeo. Hvala. E sad, preći ću na ovu kategoriju o kojoj ste malo pre, da kažem, počeli da mi govorite. To je kategorija prognanih u periodu od 18. jedanaestog 1991. godine do 1. maja 1992. godine. Utvrdili ste cifru od 5.346 osoba, je li tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato, a vidim da imate neke informacije o tim konvojima... To su... to su ti konvoji, mi smo čuli, koji su išli i za Sremsku Mitrovicu, vraćani, bilo je problema za Nuštar i tako dalje, znači to je onaj veliki konvoj oko tih, oko 20. novembra su bili i čuli smo dosta svedočenja oko toga. Pretpostavljam da je u tom periodu otišao najveći broj od ovih lica, koja definišete u ovom broju – vi ste malo pre rekli oko 4.000, je li tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: To je negdje oko 4.000... 4.000 ljudi je prošlo taj, nazivamo ga tranzitom, a ne ratnim zarobljenicima. Dakle, ljudi koji su preko Sremske Mitrovice i kasnije preko Bosne, repatrirani u Republiku Hrvatsku.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato da je JNA tih dana ponudila svim građanima da žele... da idu u pravcu u kojem žele? Ko je hteo, mogao je za Srbiju, ko je želeo, bez obzira na nacionalnu pripadnost, mogao je za Hrvatsku. Da li vam je poznat taj podatak?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne mogu o tom svjedočiti.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Da li vam je poznat podatak da je JNA ponudila da ko želi može da ostane u Vukovaru, takva smo svedočenja čuli pred ovim Sudom?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa gledajte, ja o tome ne mogu svjedočiti, jer ne znam....

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Dobro.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, ja mogu govoriti iz druge ruke o onome što sam od nekoga čuo.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Zato što... Zašto vas pitam, zato što videli smo da, na primer, na onim prijavama za nestala lica, daju se određeni podaci. Pretpostavljam da kada se i popunjava zahtev za sticanje statusa prognanika, to lice piše neku činjenicu, pa u tom smislu možda da saznate iz tih podataka i da je bilo takvih informacija, takvih

činjenica, da JNA predlaže određenim licima da ostanu u Vukovaru, da žive tu. Da li o tome znate nešto? Ako ne, idemo dalje?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne, ne. Ja dakle o tome ne mogu svjedočiti, dakle, jer stvarno ne znam i ne mogu tvrditi to, ali ni ne isključujem.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Mi takođe znamo da u odnosu baš na, da kažem, na... na ta lica su vršeni popisi od strane Evropske posmatračke misije (ECMM, European Community Monitoring Mission) i Međunarodnog Crvenog krsta (ICRC). Čuli smo svedočenja ovde, i ja pretpostavljam da je vaša služba koja tada verovatno nije postojala u ovoj formi kao danas, dobijala određene podatke i od međunarodnih organizacija. Ja ovo govorim generalno. Ne samo za... za ovaj konkretnan slučaj, je l' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa dakako da smo dobijali u onoj mjeri, ukoliko je to bilo dozvoljeno mandatom te organizacije. Jer te međunarodne organizacije u okviru svog mandata imaju određena ograničenja.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Dobro. U odnosu na ovih 14.000 lica ili da kažem, zajedno i ovih 5.346, vi nemate podatak koliko je tih lica kada je podnosilo zahtev navelo da ih je prognala ili proterala JNA? I moje pitanje koje prethodi ovom. Da li su oni bili dužni kada podnose zahtev, da uopšte napišu razlog, uslov... uslovi pod kojima su oni napustili...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa ja mislim da imate...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE:...mesto boravka?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR:...upitnik koji vam je dakle dostavljen sada ili iz prethodnog suđenja gdje su jasno vidljivi svi podaci koje su stranke upisivale. Ako želite, ja sada mogu provjeriti i pročitati ako nemate taj upitnik.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Ja imam upitnik za nestala lica ali ne i za prognane.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: I za prognane, ovaj, dakle postoji....

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Ne morate čitati, ali dakle, postoji sličan princip kao kod upitnika za nestale?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakako, postoji princip gdje su se upisivale činjenice koje su relevantne za...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Sticanje statusa?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR:... sticanje... Tako je.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Ali nemate podatak da nam kažete koja brojka od ovih gravitira sa podatkom da ih je proterala JNA?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakako da nemam.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Hvala.

ADVOKAT LUKIĆ: Sad samo trenutak jedan, pošto hoću da se reorganizujem da malo ubrzam. Sada ćemo da pređemo na dokument dokazni predmet 542. To je vukovarsko-županijska...

SUDIJA PARKER: Pre nego što nastavite gospodine Lukiću, samo nekoliko stvari koje bi Pretresno veće htelo da pojasni. Informacija u vašim spisima kada ste utvrđivali po kategorijama da li se radi o prognaniku ili izbeglici, da li su se takve odluke bazirale na upitniku koji je ispunjavala konkretna osoba, ili je to bilo po informacijama dobijenih od različitih organizacija.

SVEDOK GRUJIĆ: Časni Sude, isključivo na temelju prijave. Svaka osoba koja se prijavljivala kao prognanik ili izbeglica, morala je popuniti upitnik. Tek nakon popunjavanja upitnika, mogla je dobiti status izbjeglice ili prognanika.

SUDIJA PARKER: Hvala vam. Datum odlaska osobe iz Vukovara, da li je to bio datum kada su po njihovim rečima napustili Vukovar, ili je to bio datum po kom su ljudi svrstavani u određenu kategoriju posle ispunjavanja upitnika?

SVEDOK GRUJIĆ: Rađeno je na taj način da se svaki prognanik, kada je ispunio karton, istog trenutka je mogao ostvarivati svoja prava. Dakle, o čemu se radi. Ti ljudi koji su bili prognani, morali su negdje živjeti. Morali su se negdje hraniti, i država ih je u tom trenutku prihvatila. Kada ih je prihvatila, oni su popunili upitnik. Prema tome, vrlo je malo razdoblje od odlaska od kuće do popunjavanja upitnika... I svaka ta osoba je navela datum kada je otišla od kuće, jer svaka ta osoba je negdje morala biti. Dakle kada je došla, morala je biti prihvaćena od strane države u određene prihvatne centre, gdje su popunjavali upitnike i odakle su stavljeni u privremene smještaje, da li kolektivne ili pojedinačne, gdje su nastavljali živjeti... i primati pomoć od države.

SUDIJA PARKER: Ali, da li je datum kada su oni zabeleženi, u stvari, datum za koji oni tvrde da su otišli iz Vukovara, ili je to datum od trenutka kada su registrovani kao prognanici?

SVEDOK GRUJIĆ: Od trenutka kada su registrirani, jer tamo piše u upitniku, dakle, piše u upitniku datum registracije.

SUDIJA PARKER: Hvala vam. Izvolite, gospodine Lukiću.

ADVOKAT LUKIĆ: Hvala, časni Sude. Preći ćemo na dokazni predmet 542. To je tabulator 2.6, to je županija vukovarsko-sremska tabela. Govorićemo opet o ovoj kategoriji prognanih.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Jeste li našli, gospodine Grujiću?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da. Da, našao sam.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Dakle, vi ste dostavili izveštaje za županiju vukovarsko-sremsku. Od ukupnog broja stanovnika po popisu iz 1991. godine 111.248 osoba. Prognanih ukupno 55.644, je li tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: I vi ste za ovaj period progonstva, da kažem, napravili ovde, da kažem, dve kategorije. Jedna kategorija je od, da opet uzmemo onaj granični period, januar 1991. godine, je li tako, kad je prvi registrovan, znači, do 1. petog 1992. godine na nivou ove županije broj prognanika je 47.137 osoba. Nas interesuje u ovoj optužnici taj period, je li tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Da li možete da mi kažete od ovog broja, koji obuhvata period sve do maja 1992. godine, možete li mi reći koliko njih na nivou ove županije je registrovano da je napustilo županiju do 1. avgusta 1991. godine ili do 1. septembra 1991. godine? Mene interesuju ti periodi. Da li možete to da mi kažete?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, ja ću ponoviti da su sve statistike rađene po istom kriteriju, pa kako smo govorili o tome na razini cijele države, na razini Vukovara, tako i na razini županije, što znači da podaci koji su dostavljeni u tablici, rađeni su po istim kriterijima – statistički, a ne personalno. Tako da ja ne mogu reći koliko je ljudi u kojem mjesecu da je to dakle, ako je to potrebno, onda bi to mogli razraditi, što je jedan dugotrajniji posao, ali se može utvrditi.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Dobro. Ja sam znao da ću dobiti ovakav odgovor, ali ja moram da postavljam ovakva pitanja. Isto pitanje. Ne moramo ni da idemo na Exhibit 54... ovaj... Exhibit znači, broj 541. Znači, u odnosu na županijsko osiječko-baranjsku... županiju osiječko-baranjsku, pošto se radi samo o drugim figurativnim brojevima. Ali moje pitanje je uvek isto: da li možete da mi kažete, da li za taj broj lica možete da mi kažete koliko je registrovano da je prognano od... do 1. avgusta 1991. godine? Verovatno ćete mi dati isti odgovor.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, moj odgovor je opet ponovno isti, da se radi o statističkim podacima, a ne personalnim, i da su statistički podaci napravljeni na onaj način kako se zvanično vode u Republici Hrvatskoj.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Dobro. U odnosu na... da kažemo, ova dva dokaza, kada ste posmatrali na nivou županije vukovarsko-sremske, odnosno, osiječko-baranjske, a pre svega za... za vukovarsko-sremsku oblast nas interesuje, jer smo o tome slušali već neke dokaze na nivou te regije pred ovim Sudom: Da li vam je poznato da je u nekim mestima bio organizovan referendum građana na kojem su se izjašnjavali da li žele da ostanu ili da napuste područje?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, ne znam, za... za lokalne referendume stvarno ne znam. Kao što znate, ja sam u to vrijeme bio u Osijeku i bavio se Osijekom. Tamo nije bilo referenduma.

ADVOKAT LUKIĆ: Ja bih molio sada da se stavi samo na ekran za trenutak, mada možda nije ni potrebno...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Znači, vi jednostavno ne znate za lokalne referendum. A da li znate da je u tom periodu, govorim o vukovarsko-sremskoj županiji, da li vam je poznato da su se u periodu jesen 1991. godine građani koji su napuštali, Hrvati, znači, hrvatske nacionalnosti, koji su napuštali svoje domove, su se tokom jeseni vraćali u svoje domove? Da je bilo takvih slučajeva, i da je to registrovano od strane Međunarodne zajednice?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: A čujte, ja ne mogu isključiti da se... da se netko vratio. I takvih... i takvih pojava je zasigurno bilo, ne samo tamo, nego svuda na prostorima. Ali to su pojedinačne, dakle, moguće pojedinačne pojave. A i posljedice su različite takvih vraćanja bile.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Slažem se.

ADVOKAT LUKIĆ: Ja samo pravim referencu za Sud, ali nema potrebe da to stavljamo pred svedoka, u pitanju je Dokaz 313, pismeni, koji je uveden prilikom svedočenja gospodina Kypra.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Da li znate ko je... da li vam znači nešto ime Kraljević Stjepan?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: A čujte, to je često prezime u Hrvatskoj. Ja ne znam o čemu se radi. Ako bih znao možda nešta vezano uz njega, možda bih se nešto sjetio, ali ovako stvarno ne znam.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Bio je gradonačelnik opštine Iloku u tom, da kažem, kriznom periodu?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne znam, ne znam. Čuo jesam, ali ne znam.

ADVOKAT LUKIĆ: Ja bih molio sada da se pred svedoka stavi dokaz 3D01-0075. Videćete na ekranu jedan dokument. Ako može malo da se uveća. Ovde piše, ja ću pročitati: "Popis proteranih osoba od 1. siječnja 1993. godine. Ako možete samo 3. stranu ovog dokumenta da okrenete. I još jednu stranu, pardon. Mislim da... Poslednju stranicu, da budem precizan... Donji deo samo, donji deo gde je potpis.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Znači, ovde je spisak od 195 lica koji su napustili u tom periodu grad Ilok. Ovo je potpisao gradonačelnik, osoba koja je... za koju sam vas pitao. Znači, da li vam je poznato da je 1993. godine, a imam još dva dokumenta koja bih takođe pokazao, odnose se na 1994. i 1995. godinu, takođe bilo napuštanje građana, i da su se oni očigledno negde upisivali?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakako, i to je isto vidljivo iz ovih analiza koje su dostavljene.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Jeste. Slažem se s vama, ovo je potvrda onih delova vaše analize koji govore za naknadne periode.

ADVOKAT LUKIĆ: A ja bih molio sada da se svedoku pokaže samo još dokument... Postoje dva identična dokumenta. Jedan je za 1994. godinu, a nosi oznaku 3D01-0072, koji ne mora da se pokazuje. Ali bih voleo da pogledamo dokument 3D01-0065 za 1995. godinu. Ovo su dokumenti koje smo znači dobili od Tužilaštva po Pravilu znači 68. Odnosno, dobili smo uz izjavu po Pravilu 92bis. Ako može gore zaglavljje da se pročita, da se pojača malo.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Ovde piše, ja ću pročitati polako: "Županija vukovarsku-srijemska, grad Ilok, gradsko poglavarstvo, Zagreb, ulica Grada Vukovara: popis proteranih osoba u 1995. godini. Ja bih molio sada samo da se okrene i poslednja stranica ovog dokumenta. Ukupno 290 lica i 7. jedanaestog 1995. godine to je potpisao isto Stjepan Kraljević. Znači da je i u tom periodu bilo isto tako napuštanje i registrovano očigledno u Zagrebu, iako se odnosi na drugi lokalitet, je l' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: A dakle, ovo je... Moramo razjasniti neke stvari. Ovo je popis, dakle, vidjeli ste u zaglavlju, sami ste pročitali tko je autor popisa, i dakako da je svaki grad skrbio o svojim građanima i vršio popise. Ali to ne znači, dakle to ne znači da je taj popis bio relevantan za njihovo evidentiranje kao prognanika, nego su se svaki od njih morali ponaosob javiti, evidentirati, dobit' status i dobit' izbjeglički karton na temelju... prognanički karton na temelju kojeg ostvaruje svoja prava. I ovo isto dakle, nije ništa u suprotnosti sa onim što je dato u dosadašnjim tabelama.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Nama je ovo važno zbog drugih stvari, zbog dokaza vezanih za grad Ilok. Ali ovaj, u svakom slučaju...

ADVOKAT LUKIĆ: Poštovani Sude, ja ne bih da svedoku predočavam i isti ovakav dokument iz 1994. godine ali bih voleo da možda oni zajedno, pod istim brojem, sva tri dokumenta uđu kao dokaz.

SUDIJA PARKER: Usvaja se.

(Pretnesno veće i Sekretarijat se savetuju)

SUDIJA PARKER: Biće lakše ukoliko razdvojimo dokumente.

ADVOKAT LUKIĆ: Da, da. Znači, molim da se dobije dokazni broj za predmet saoznakom 3D01-0075. To je lista iz 1993. godine.

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet broj 562.

ADVOKAT LUKIĆ: Zatim dokument sa oznakom 3D01-0072, to je lista iz 1994. godine.

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet broj 563.

ADVOKAT LUKIĆ: I dokument sa oznako 3D01-0065, to je lista iz 1995. godine.

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet broj 564.

ADVOKAT LUKIĆ: Hvala.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Gospodine Grujiću, u periodu kada ste vi bili predsjednik komisije, a neću vas pitati za "Bljesak" i "Oluju", znači, od 1993. godine kada ste radili... preuzeli funkcije da radite u Komisiji za zatočene i nestale, pretpostavljam da ste vi imali jasne podatke o strukturi stanovništva i broju izbeglica koji se nalaze na teritoriji Hrvatske koja je bila pod vašim suverenitetom, da tako kažem.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakako da smo imali.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Jeste li čuli za Tadeusza Mazowieckog?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa ja vjerujem da su svi čuli za njega, pa tako i ja.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Sad ću da vam pročitam, pa bih molio vaš komentar, zato što se odnosi na period za koji se odnosi naša optužnica. Ovo je izveštaj Tadeusza Mazowieckog, znači, koji je od strane Generalnog sekretara UN (United Nations Secretary General) imenovan za izvestioca za ljudska prava (UN High Commissioner for Human Rights) na području bivše Jugoslavije u dužem periodu. Njegov izveštaj broj, odnosno od 17. novembra 1993. godine, paragraf 99: "Prema statističkim podacima UNHCR-a (United Nations High Commissioner for Refugees) u oktobru 1993. godine postojalo je ukupno 247.000 Hrvata i drugih ne-srba, kao raseljenih osoba, koji su došli s područja takozvane Republike Srpske Krajine". Ovo se dosta slaže, da kažem, sa vašim delom izveštaja. A sada ću pročitati drugi deo: "I 254.000 raseljenih osoba Srba i izbeglica, 254.000 raseljenih osoba, izbeglica, Srba iz ostatka Hrvatske. Isto tako, procenjuje se da je 87.000 od njih bilo locirano u zaštićenim zonama Ujedinjenih nacija. Situacija sa izbeglicama i raseljenim osobama dovela je do ozbiljnih humanitarnih problema i predstavlja veliko breme za društvo". Jesu li vam poznati ovi podaci?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da, poznati su mi i ovi podaci i oni upravo nešta i govore. Dakle, ja sam rekao da su ljudi koji su se prijavili zvaničnim vlastim Republike Hrvatske registrirani i oni su sadržani u brojevima o kojima smo govorili. Isto tako, jasno je da uvijek postoji jedna tamna brojka, odnosno brojka koja nije registrirana iz... a nije ni mogla biti registrirana, ukoliko te osobe nisu bile u Republici Hrvatskoj. Nadalje, tu se govori o procjeni, a ne o broju. Tu moramo, dakle, biti vrlo oprezni. Dakle, gospodin Mazowiecki je rekao da je to procjena. A ovo što sam ja rekao, to su brojevi registriranih. I sada, ako raščlanimo tu njegovu izjavu, rekli ste 200... procjena je 247.000, od čega je 87.000 na područjima... da, pa tako je rečeno, od čega je 87.000 na području Zaštićenih zona (UNPA, United Nations Protected Areas). Šta to znači? To znači kretanje stanovništva unutar države, gdje su se dakle... samo su promijenili mjesto prebivanja. A to šta opet znači? Gdje su oni promijenili mjesto prebivanja, netko je morao izaći. I da idemo, dakle, i da... da... da idemo dalje. U ovom izvješću koje ste pročitali, ne govori se uopće o 402.768 izbjeglica koje su u tom trenutku bile na teritoriji Republike Hrvatske. Mazowiecki

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Govori se u drugom delu tog izveštaja, a mene ovo zanima. Potpuno se slažem s vama. Neko bi morao izaći da bi neko ušao. Potpuno se

slažem s vama. 254.000 Srba je do 1993. godine napustilo svoje prebivalište, ne procenjeno, nego je prijavljeno kod UNHCR-a, pod teritorijom i suverenitetom Hrvatske. To su... to je rekao gospodin Mazovjecki. Moje pitanje gospodine Grujiću je sledeće. Vi ćete se složiti sa mnom da ne možemo da tvrdimo da je premeštanje, preseljenje stanovništva na teritoriji Republike Hrvatske izazvano isključivo agresijom, kako vi kažete, a ja kažem nešto drugo, kažem da je to zaštita ustavnog poretka SFRJ bila u novembru 1991. godine. Da li ćete se složiti sa mnom da: preseljenje, proganjanja na teritoriji Republike Hrvatske u oba smera nisu vezana isključivo agresijom, kako vi kažete, agresijom JNA?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa ne bih se ja s time složio. Ne bih se složio zato što sada ovo o čemu mi govorimo, pogledajte o kojem mi razdoblju govorimo. Mi govorimo o 1993. godini. Mi govorimo...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Ovaj izveštaj potpuno govori o broju koji vi govorite - do oktobra 1993. godine, do oktobra 1993. godine je registrovan ovaj broj i s jedne strane i prognanih, da kažem, prognanih Hrvata sa teritorije koje nisu bile pod vašim suverenitetom, i prognanih Srba koji su bili... to je izveštaj Mazowieckog. Moje pitanje je znači bilo jednostavno: Da li proganjanje Srba koje je konstatovao Mazowiecki u svom izveštaju, sa teritorija koje su pod suverenitetom Hrvatske bile u to vreme, je izazvano agresijom JNA? Prosto. Da ili ne?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Gledajte, ja tu ne bi sudio ali ovo... ali o ovome moram dakle, moram reći i izreći vrlo jasan stav. Dakle, moramo se zaustaviti na tome da se ovdje govori o procjeni. Dozvolićete, to je procjena.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Ne. Procena je...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: A gdje je tu dakle... Ja nisam nikad... nikad nigdje našao da je to negdje kao... da postoji registriran broj tih ljudi, da iza svakog tog čovjeka stoji podatak.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: A 'oćete da vam kažem zašto niste našli?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa ne znam...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Moje mišljenje, a vi mi kažete da li grešim. Zato što niste tražili nikad od UNHCR-a izveštaj da vidite koliko je Srba registrovano da je napustilo Zagreb 1991. godine, je l' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa ne bih se ja s time složio. Dakako da... da ovaj... Republika Hrvatska vrlo čvrsto surađuje sa UNHCR-om i ta suradnja ide i u ovom trenutku u smislu i vraćanja ljudi. I kada... i kada govorimo o tome, onda... onda moramo govoriti o činjenicama. A činjenica je dakle, od svih tih silnih brojeva koje sam sada čuo, jedina činjenica koja se može potvrditi je da je ono što je egzaktno, da je 138.000 ljudi kao povratnika se vratilo u Republiku Hrvatsku. Dakle, to je broj iza kojeg možemo stajati. Iza svega onog drugog, to je za mene procjena. Ja mogu stajati iza onog što je registrirano u Republici Hrvatskoj, a to je 138.000 i 12.000 koji su u procesu povratka.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: To ćemo na kraju da... da oko toga... da... da kažem, završna pitanja. Ja vas... Ja razumem da se vi bavite statistikom podataka do kojih vi

dolazite od vaših institucija. Ja to ne osporavam kao podatak, kao jedan izvor informacija za ovaj časni Sud i za nas u sudnici. Ja tvrdim da na osnovu tog podatka ne može da se utvrdi pravo stanje stvari, da postoje podaci u drugim institucijama - do kojih vi niste došli. A jako mi je drago, jako mi je drago da želite da se na tome istraje da se to utvrdi na nivou za celu Hrvatsku, verovatno i za sve nas koji smo sa teritorije bivše Jugoslavije. Ali nećemo sada da komentarišemo to... tu stvar. Mi ćemo ići sada još malo na pitanje. Ja bih vas sada pitao nešto o kategoriji nestalih. Vi ste već dosta svedočili koleginci Tapušević o ovim upitnicima koji su napravljeni, a na osnovu kojih su i do... dobijene informacije u odnosu na nestala lica. Vi ste 1. juna pred ovim Sudom posvedočili, to ima i u tabelama, pa ćemo to pogledati, da vi sada, da kažem, tragate za 1.140 osoba, i od kojih se 991 osoba potražuje kao hrvatski gra... hrvatske nacionalnosti, je l' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ja sam... Dakle, postoji u generalnim podacima na razini cijele države, a isto tako i po županijama su napravljeni podaci o ukupnom broju. Dakle, moramo opet biti precizni...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Da, da...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ukupan broj prijavljenih nestalih osoba pri Upravi za zatočene i nestale. Dakle...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Ja sam pogrešio....

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da....

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE:... broj se odnosi... broj je 1.140 osoba.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Tako je. Piše. Po vašem izveštaju, od tih nestalih osoba koje se traže na današnji dan, 943 osobe je prijavljeno da je nestalo 1991. godine, je l' tako? To je u vašem izveštaju, ja sam ga našao: 34, paragraf (f), pismeni izveštaj.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da, ukoliko je u pismenom izveštaju, apsolutno stojim iza toga.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Tako je. E sad, da pogledamo u tom vašem, znači to je Exhibit 530, stranica 2 me interesuje, nešto tehnički više oko BHS verzije o radu Komisije za nestale i zatočene, odnosno upravi. Engleska verzija stranica 3. Ovde govorite o opsegu aktivnosti Uprave... Jeste li našli?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da, da.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Opseg, pod paragraf 4, opseg aktivnosti Uprave za zatočene i nestale. Govorite o zadacima Uprave. I vidim da ona tu, ta Uprava nema mandat da dolazi, da... da pribavlja podatke o licima koja su prijavljena kao nestala negde van teritorije Hrvatske, a potiču sa teritorije Hrvatske.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne, ne. Dakle, ovaj, mislim da...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Mislim...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR:... da nešta... nešta tu ovaj... ne bi bilo tako. Dakle, mandat je da prikuplja podatke i obrađuje i vrši razmjene za građane Republike Hrvatske, za sve građane Republike Hrvatske, bez obzira na mjesto nestanka.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Slažem se.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: A u određenom vremenskom razdoblju.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Ali tvrdim da postoji određeni broj lica koji su prijavljeni kao nestali nekom drugom, a ne vašem uredu. Na primer, prijavljeni su u Veritasu u Beogradu, prijavljeni su UNHCR-u u Sarajevu, na primer, ili MCK-u. Nisu vašem uredu prijavljeni, a potiču sa teritorije, evo da kažem, grada Vukovara. Vi o tim licima nista uneli podatke ovde, već samo lica koja su prijavljena vašem uredu, na osnovu onih upitnika, jel' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa dakako da ja ovdje mogu podnijeti i ovdje podastrijeti samo podatke koji su prijavljeni mojem uredu. Ali isto tako... sam u svom izlaganju prvog dana rekao, vezano uz prijave nestalih osoba, na koji način se one rade, na koji način su i prikupljani podaci za osobe koje se ne nalaze na ovom popisu. Dakle, ja ću ponoviti. 1994. godine napravljena je obnova popisa gdje su pozvani svi građani Republike Hrvatske, bez obzira na nacionalnu, vjersku i drugu pripadnost, da popune upitnik o nestalim osobama. Svi koji su ih ponunili, našli su se na tom popisu. Vi ste apsolutno u pravu da je dio ljudi svoje zahtjeve za traženjem nestalih osoba podnijeo, recimo, komisiji tadašnje Savezne Republike Jugoslavije, odnosno sada Srbije i Crne Gore, još uvijek. Neki su podnjeli zahtjeve komisijama koje su bile na privremeno okupiranom području, neki komisijama na području Bosne. I to dakle, nije specifičnost Hrvatske, nego to je specifičnost sviju. S druge pak strane, Međunarodni komitet Crvenog križa, čije mi kriterije priznajemo, vodi teritorijalni pristup nestale osobe, bez obzira na pripadnost, državljanstvo. I naši podaci su kompatibilni sa podacima Međunarodnog komiteta Crvenog križa. I ovih dana treba izaći objedinjena knjiga nestalih osoba sa svih područja. Naime da pojasnim. Kako smo uvidjeli, a to je dakle... na to sam osobno ponosan, jer sam pokrenuo tu aktivnost... u pregovorima sa Srbijom i Crnom Gorom dogovorili smo, potvrdili i dakle, zapisnički zaključili, da idemo u prikupljanje svih podataka o nestalim osobama na način kriterija u Republici Hrvatskoj, i to se upravo dogodilo. Zajedničkim radom smo prikupili dodatne podatke koji nisu ovdje, jer to još nije završeno, a o njima sam govorio prvog dana. I u toj akciji učestvuje Međunarodni komitet Crvenog križa. Što se pak tiče nestalih u Vukovaru, isto tako dakle, stoji činjenica da je dio tih ljudi se prijavio kod nas, a dio tih ljudi se prijavio bio komisiji Srbije i Crne Gore. Ali, dakle... prije, dakle... nakon što sam i poslao ove dokumente sudu, mi smo imali sastanak, gdje se Srbija i Crna Gora dakle, javno izjasnila da će... da je mandat traženja nestalih osoba, građana Republike Hrvatske - stvar Hrvatske i da će ta traženja prenijeti na Hrvatsku. E sada, dakle, vjerovatno vi želite, ako sam shvatio...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Jeste...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR:... postaviti pitanje koliko je to ljudi nestalo u... u Vukovaru, ako sam shvatio pitanje...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Na primer...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR:... ako sam shvatio pitanje?

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Da.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa evo, dozvolićete da... da vam kažem, možda će to dati novu sliku na sve ovo skupa. Ako mi date samo... samo...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Da, to je ovo....

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR:...20 sekundi...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Kako da ne, dokazni predmet 545.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Kad govorimo o... Dakle, možemo o svakom mjestu tako govoriti, ali kad govorimo o Vukovaru.... Dakle, na području Vukovara je... Samo... samo još molim, samo jednu sekundu... Na temelju evidencija ranije potkomisije koja je djelovala na tom području, a koju je naslijedila radna skupina, dakle naslijedila radna skupina nakon mirne reintegracije, bilo je pokrenuto 40 postupaka traženja. Od toga je 15 osoba s područja samog Vukovara, 18 osoba je s područja Srbije i Crne Gore, dok je nepoznato prebivalište za sedam osoba. Osim toga, postoje i podaci od udruge nevladine iz Vukovara, gdje se govori o 33 osobe. Dakle, znači, da su ti podaci involvirani u naša traženja... u konačnici.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Dobro. Ali evo... 'ajmo sad kad smo... ja sam... malo ste mi otišli preko reda mojih pitanja ali... mislim, u logici vaših odgovora. Ako sad pogledamo vašu... dokazni predmet 545, znači vašu tabelu za Vukovar nestalih, koje je izvor podataka Uprava za zatočene i nestale, vi ste utvrdili na dan podnošenja izveštaja, pretpostavljam, da postoji 353 osobe, je li tako? Ja gledam po tabeli. Ona vam je u tabulatoru 2.7. Tabela nestalih. Znači, imamo da je Uprava za zatočene i nestale dostavila podatak registrovanih nestalih 353 osobe, je li tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Ono što ja sad samo, vezano za... za ovu... ovaj sled pitanja, posle ćemo da se vratimo još na to. To je izvor od strane te Uprave i podaci koje je ta Uprava dobila. Da li je taj izvor, Uprava, znači ovih 353 lica, da li ona potiču isključivo iz onih upitnika o nestalim?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Apsolutno. Dakle, onaj ko je pokrenuo postupak traženja, taj se nalazi u upitniku. Onaj ko nije, ne nalazi se u upitniku. Ali je isto tako jasno da su tu razlike minimalne, jer su se, dakle, ja ponovo kažem – jedan manji broj ljudi se javio drugim organizacijama, a ne nama. Ali ja mogu stajati samo iza broja gdje je osoba evidentirana.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: A dobro, sad da vas pitam kad... kad mi tako kažete. Otkud znate da se radi o jednom manjem broju ljudi, kad nemate podatke o tome?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Radi... Kako ne znam?

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Lica koja su se javila nekom drugom?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: E pa, upravo s toga postoje bilateralni razgovori. I te osobe se nalaze na popisima traženja, dakle Srbije i Crne Gore, i nalazili su se na popisima komisije koja je egzistirala tada na tom nekom... nekom području. Oni, dakle, ono što smo mi involvirali, preuzeli, nalazi se unutar te brojke. Ali ono što je na popisima traženja Srbije i Crne Gore, dakako da ne možemo na taj način, nego smo ih uputili da prere... dakle, da obitelji preregistriraju traženje kod nas. Kada će oni to napraviti i da li hoće, dakle, to je osobna stvar svake obitelji.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Sigurno.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ali još jedna vrlo važna stvar. Upravo zbog korektnosti i točnosti tih popisa je ova aktivnost koju imamo sa Međunarodnim komitetom Crvenog križa, koja će dati ukupan prikaz nestalih osoba teritorijalno na teritoriji Republike Hrvatske, u što je involvirano sve.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Možda će u nekom budućem krivičnom postupku pred ovim Sudom da stigne neki skupni izveštaj i vaše komisije i Srbije i Crne Gore, pa će to biti zaista korisno.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Šalim se. Idemo dalje. Ne želim da... da komentarišem, al' oči... razumem vas potpuno u ovim odgovorima. Ja sam hteo precizno da saznam da li postoji, znači još, da kažem, neko... neki izvor drugi. Vi ste mi rekli i nadam se da će to...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, evo vrlo, vrlo konkretno. Dakle, od 50 osoba, dakle, o kojima vi govorite, koje... koje su nestale u Vukovaru, srpske nacionalnosti, koji su bili na popisima... sveukupnim popisima Srbije i Crne Gore, nevladinih udruga, dakle, sva ta tri popisa kada se spoje, radi se o 50 osoba.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Na današnji dan?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Na današnji dan. Ali dakle, od tih 50 osoba, 17 obitelji se javilo nama, i oni se nalaze u broju od 353. Drugi se nisu javili.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Jasno mi je. Hvala. Sad smo razjasnili. Hvala. Hoćete li mi reći samo još jedan, vaš komentar da mi date. Vaš pismeni izveštaj, paragraf 12, pa kažete ovako: "Analiza podataka nakon prikupljanja inicijalnih informacija". Vaš pismeni izveštaj.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: O čemu se radil u tom dijelu?

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Isto o nestalim osobama po... pa kažete sledeću stvar. Ja ću vam pročitati. Mislim da ćete mi lako dati odgovor: "Po popunjavanju anketnog upitnika, prvi korak bio je provjera je li prijavljeni nestanak u vezi oružanog sukoba". E, to me samo interesuje....

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Evo ovako...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE:da mi objasnite.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Evo, pokušaću objasniti, nadam se da ću uspjeti. Vi znate da osim nestanaka koji su uzrokovani oružanim sukobom, mogu biti i nestanci uzrokovani, 'ajmo reći, kaznenim djelima druge naravi. Bilo je moguće, ne da je bilo moguće, nego smo i utvrdili određen broj slučajeva da su dakle neki ljudi prijavili nestanak, pa se utvrdilo da se radilo o samoubojstvu. Upravo s toga, mi smo išli napraviti kontrolni mehanizam da utvrdimo i to, a to znači da smo naše evidencije, do kojih smo došli na način koji je već ovdje opisan, dali na kontrolu Ministarstvu unutarnjih poslova da provjere da li se netko od tih osoba preklapa sa... i može dovesti u vezu sa nekim drugim kaznenim djelom, samoubojstvom i tako dalje.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Ili na primer, ne znam, otmica, i tako dalje...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, bez obzira o nekom drugom...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Krivično delo...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR:... nekog drugog... Tako je. Kazneno djelo koje nije u vezi sa oružanim sukobima. Možemo to tako nazvati. I to je, dakle, bio još jedan naš napor da pokušamo doći do korektnog popisa, kako ne bismo, dakle, izlazili sa podacima u pregovorima koji bi bili manjkavi, odnosno, koji bi ukazivali na jednu... na nešto drugo.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Hvala. U svakom ovom upitniku koji ste analizirali sa gospođom Tapušević, postavljeno je pitanje o trenutku nestanka, znači, podnosilac prijave da li ima informaciju kada je to lice nestalo. I to je ta, da kažem, činjenica koja se kod vas u komisiji, kod lica koja rade na obradi tih upitnika, formira kao informacija da oni uđu u proveru, je li tako? E sad, interesuje me kada utvrdite, kao što ste sad malo pre pomenuli - da su podaci netačni, šta onda radite? Ja pretpostavljam da je često bilo situacija da se ode na krivi trag. Moje pitanje, možda da budem još precizniji, ako imate iskaz podnosioca zahteva a vidim da po upitniku se traže i svedoci ako postoje, ako postoji razlika u tim informacijama, kome poklanjate veru? Da li... ili... ili... šta se dešava sa tim - kad su različite informacije?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa ja sam dakle, i prošli put rekao da je bilo... da je bilo situacija i podnošenja i više upitnika od više članova obitelji, gdje su informacije negdje bile i različite. Ali uglavnom, dakle, uglavnom su informacije točne, što se pokazuje dakle, što se pokazuje praktično kroz ono što je dokazano. A dokazana su oslobađanja, dokazane su dakle, žrtve u masovnim grobnicama, dakle, oni koji su prijavljeni da su nestali na... na određenom području a pronađeni u... u istim okolnostima u masovnim grobnicama. Dakle, to je potvrda autentičnosti tih iskaza. Ali moramo isto tako imati u vidu, ja sam to isto tako rekao, da postoje određena ograničenja, jer se radi dakle o osobama koje su dali... dala sva svoja saznanja, i ti podaci su prikupljeni u cilju traženja, a ne u cilju dakle nekih... nekih drugih radnji. I postoji još jedna vrlo važna stvar, a to je da su osobe kada su govorile o osobi koja je izvršila nasilno odvođenje, u nekim situacijama govorile nadimke, pa dakako da onda tu može biti i smješnih situacija kao što je gospođa odvojena rekla. Ovaj, neko je rekao... nama se bar čini da su smiješne situacije, dakle, da smo tu imali da se u nekoliko upitnika govori o Owenu. Dozvolićete da je to moguće čak i nadimak, kao što je bio Kameni ili kao što je netko drugi, pa smo mi na temelju tih nadimaka kasnije utvrdili identitet te osobe, a što je konačno potvrđeno i na suđenju u Beogradu. Dakle...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Vance je pominjan, nije Owen... Vance, Owen...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa nije pominjan, ali pazite, pominjan je Vance-Oven, ali nikad... ja, dakle, ja čak neću... ja čak mogu reći da se radi o nadimku ako je u više upitnika to rečeno. Isto kao što se radi o Kamenom. Dakle, radi se o nadimku nekog od njih koji se tako predstavio ili... ili...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: A sad ću vam ja reći, pa vi recite da li grešim. Da li... da li je moguće da je neko kada je dostavljao takav podatak i tvrdio da je njegov član porodice odveden od strane Vance-Owena, u stvari bio revoltiran prema Međunarodnoj zajednici? Da li je moguće da je namerno tako rekao lice? Može i tako da bude, zar ne?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa pazite, to... kao teza je moguće da se postavi. Ali... ali ćete dozvoliti da ljudi nekog traže, a ne da... da izražavaju revolt u upitniku o traženoj... o nestaloj osobi.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: U ovom izveštaju Mazowieckog, neću da... da to sada citiram, ali mi se sad vratilo, pominje se da su glasine i često razne parainformacije, znači nepravne informacije, često bile izvor velikih, da kažem, i pogrešnih informacija, i pogrešnih tragova, i tako dalje. Da li vam je u toku rada komisije dolazilo dotle da ste često imali nešto što je bilo vezano na nekim glasinama?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ovako dakle. Ja tu moram opet... opet dati jedan širi odgovor. Bilo je glasina, ali bilo je i plasiranih dezinformacija. I dakako da i glasine i dezinformacije mi proveravamo, i nastojimo suziti, dakle, krug našeg interesa na one činjenice. Prema tome, postoje... postoje glasine i dakle, ljudi i formiraju neka svoja mišljenja na glasinama. Ali kad govorimo o upitnicima, dozvolićete da je to rađeno na način jednog vrlo jakog medijskog praćenja, gdje se išlo na humanitarni pristup, i da se upravo u tim kolektivnim centrima, gdje su ljudi bili revoltirani prije toga, s njima razgovaralo na način... da su psiholozi razgovarali s njima na način da ih uvjere da je to ono što je nužno potrebno za proces traženja, a ne za rješavanje nekih njihovih frustracija.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Da li je ta revoltiranost po vama, da li ste imali saznanja, bila prisutna i prilikom sačinjavanja, davanja informacija za upitnik?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne. Pa evo kažem vam da... da nije dakle, jer se radilo o pojedinačnom... kako su se pojedinačno uzimali ti upitnici... upravo, upravo zato upitnik je tako i formiran, dakle, da se kroz... kroz ovaj uvodni dio, dakle, osoba koja daje intervju praktično dovede u stanje jedne koncentriranosti da kasnije može dati one osnovne podatke. I kao što vidite, na kraju upitnika su tek antimortalni podaci, koji praktično impliciraju da je tražena osoba možda i... i mrtva.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Da.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, upravo... ništa nije slučajno tu napravljeno.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Dobro. Hvala. Sada ću da vam postavim, da... da kažem, da... da idemo brže, da ne idemo svaki dokument. Znači, u odnosu na ova dva... izveštaj koji se odnosi na županiju osiječko-baranjsku i vukovarsko-sremsku, vi dajete podatke u oba ta dokumenta o broju nestalih. Za osiječko-baranjsku 88, a za vukovarsko-

sremsku 499. Pošto imam identično pitanje za oba ova, posle ćemo preći na Vukovar, da li možete da mi kažete za ove brojke i za jednu i drugu županiju, kad su ta lica prijavljena da su nestala? Jel' imate podatak – vremenski period? Jer, za Vukovar imate period a za ovde nemate, pa me zato interesuje. Nemate vremenski okvir kada su ta lica nestala.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, nije ovdje u tablicama dat taj vremenski okvir. Dakle, za Vukovar je dat zato što smo dakle Vukovar razrađivali, pokušali razraditi što detaljnije. Zbog dakle kratkoće vremena, a i inače statističkog prikazivanja koje je uobičajeno, jer ovo su tablice koje idu i u hrvatski parlament i koje su javne. Prema tome, na isti način sam i ovdje donio te tablice. Mogu reći, dakle, mogu reći da... da su uglavnom dakle, preko 85 posto, dakle preko 80 posto nestanaka, to tvrdim, na temelju dakle svog iskustva i... i ovoga što imamo pred sobom, su nastali u razdoblju, dakle, 1991. godine do polovice 1992. godine. Dakle, od... počevši negdje od sedmog mjeseca, od sedmog mjeseca 1991. godine pa do šestog mjeseca 1992. godine... je ukupan broj dakle, nestalih osoba. A praktično to koincidira i sa svim drugim stradanjima, pa onda možemo vrlo... vrlo korektno reći da je to tako.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: E sada pogledajmo dokazni predmet 545, Vukovar. Znači, to vam je tabulator, i time ćemo da se polako i primičemo kraju, tabulator 2.7, nestalih, kako sam malopre rekao. Utvrdili ste 353 osobe po podacima vaše Uprave za zatočene i nestale i tu ste podijelili, znači da ste utvrdili da je od 1991. godine od tih prijavljenih nestalih lica 332, a da je u 1992. godini četiri, je l' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Moje pitanje sad samo u odnosu na tu 1991. godinu je slično svim onim pitanjima do sada. Možete li mi reći, pošto ste rekli da ima i u julu mesecu, znači i... u toku letnjih meseci, možete li mi reći egzaktno, od ovog broja u 1991. godini 332 lica, koliko je lica nestalo pre 1. desetog meseca?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne mogu točan broj reći, ali je većina, dakle većina od tih 332, dakle to mogu tvrditi, većina ih je nestala nakon desetog mjeseca.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Nemate broj, ali tvrdite verovatno na onih... na osnovu onih podataka koje ste ranije dobijali od svojih... od te Uprave?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa dakle, s obzirom da taj posao radim 13 godina, onda mogu kompetentno imati... donijeti neki zaključak. A s obzirom na... dakle, radi se o jednoj specifičnosti.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: A možete da mi kažete u periodu od 1. oktobra do 1. decembra, koliko je nestalo?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Možete mi... Koji su to mjeseci?

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Od 1. desetog do 1. dvanaestog koliko je nestalo od ovog broja?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Sigurno preko 70 posto.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: To mi tvrdite na osnovu nekih informacija koje imate iz tih upitnika, ali nemate sada ovde pri sebi?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Nemam ovdje pri sebi. Dakle, govorim na temelju... na temelju spoznaja... iz... iz dosadašnjeg rada.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Dobro. Sad ću vam postaviti još nekoliko pitanja, da kažem, za kraj. Neću više o... ni o nestalima, ni o prognanima, ni o svim stradalim licima, nego nešto što mi proizilazi iz svih ovih... a već ste mi dosta toga i rekli danas. Ali ono što sam slušao i kod vaših odgovora i na pitanja tužioca i na pitanja mojih kolega, da li se slažete sa mnom da ste vi u vašoj analizi o kojoj ste ovde svedočili, dostavljali podatke koji su vama bili dostupni iz vaše baze podataka, je li tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Podaci, dakle ponavljam, podaci koji su ovdje podastri su iz baze podataka koje službene evidencije vodi moja Uprava, izuzev podataka koji se odnose na prognanike, a koji su dati na temelju zvaničnih izjava Ureda za prognanike, a moj ured raspolaže s tim podacima s toga što je više od 80 posto nestalih osoba, odnosno, njihove obitelji su bile u statusu prognanika, što znači dvostrukog stradanja. I zato su nama ti podaci bili potrebni, i zato ja raspolažem tim podacima. Što se pak tiče baze poginulih, to sam isto rekao, da je napravljena na način i zahtjev Hrvatska Vlade za potrebe haškog Tribunala.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Dobro. Kad smo u bazi za poginule, da li ste vi u tu bazu poginulih uneli i podatke o sahranjenim i poginulim Srbima, ili da kažem, drugim nacionalnostima na teritoriji grada Vukovara u toku ratnih sukoba, koji su sahranjeni na vukovarskom groblju?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Evo...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Čije ekshumacije vi niste radili?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: A ko je radio?

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Za njih?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Vi ste radili ovih... ovih...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne, ne, ne. Dozvolićete...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Hajde, hajde da čujemo?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Mi... Dakle, ne stoje tako stvari...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE:... Hajde...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: ... kako ste vi htjeli reći.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Meni će biti drago da... da me razuverite.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Kao što vam je poznato, na vukovarskom Novom groblju izvršena je ekshumacija 938 žrtava. Među tim žrtvama bio je i značajan broj i osoba srpske nacionalnosti. Prema tome... a oni su pokopani na vukovarskom Novom groblju od strane pripadnika JNA. Svi oni čiju smrt smo mi utvrdili, bez obzira na nacionalnu, vjersku ili drugu pripadnost, nalaze se na tim popisima. Na popisu se ne može naći onaj za kojeg mi nemamo dokument da je mrtav, ili ga nismo identificirali.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Tako je. Ili nije ekshumirano, a sahranjeno je, i smrt je posledica rata u Vukovaru. Nije na listi onoj koju je vama dobila... dostavila spisak lica koji su sahranjeni, koji su pokopani od strane JNA. Van toga...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa nema takovih.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Takvih nema? Na teritoriji grada Vukovara su poginuli, a da nisu tu sahranjeni?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ovako. Dakle, ono što ja znam, dakle, velik broj smrtno stradalih osoba, odnosno, većina onih koji su smrtno stradali, a nisu završili na Novom vukovarskom groblju, a njih je negdje oko 400, su odvezeni i bili su pripadnici... vojske JNA i oni su odvezeni u... ali, ali mi nemamo takove podatke, jer oni nisu na toj teritoriji. I još nešto moram dakle, naglasiti, da mi u situacijama i sada, kada pronađemo osobu, bilo ona pripadnik bilo koje etničke skupine, ili ako je državljanin Srbije i Crne Gore, da mi... dakle, takovu identi... tako... tako... takovo stanje prijavimo nadležnoj komisiji, i oni ulaze na popis. Ali dakako da ne uđu na popis poginulih u Hrvatskoj, jel'?

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Tu... tu sam... tu sam vas razumeo i tu potpuno razumem da je ono što ste obrađivali vezano za one ekshumacije koje ste obradili...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Znači... Pazite, u Vukovaru, dozvolićete, do 18. jedanaestog su postojala... svakodnevno dakle, je bilo određen broj smrtnih stradavanja. Ta smrtna stradavanja su u najvećoj mjeri kao takova evidentirana po imenu i prezimenu i dostavljana, i oni se nalaze na popisu, na popisu poginulih osoba. Različita je nacionalna struktura. Prosjek je bio negdje najmanje 10 ljudi dnevno. Dakle, to je ono što pratimo. I zadnji takav izvještaj je bio oko 11 negdje... zadnji takav izvještaj je bio negdje 11. stigao, 11. jedanaestog. Nakon toga nije bilo izvještaja, iako je jasno da je tada još... Ali, ja koliko sam shvatio, vi želite postaviti pitanje da li se... da li ima neevidentiranih osoba na popisu nestalih... na... na popisu poginulih. Dakle, ja ponavljam, na popisu poginulih osoba se nalaze sve poginule osobe do kojih imena je naša administracija mogla doći, kroz bilo koji vid.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Tako je.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ali ne možemo imati osobe koje su se nalazile... dakle, ili su odvezene s tog područja, a bile su pripadnici JNA ili... ili nekih drugih formacija.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Potpuno se slažem s vama. Potpuno se slažem. Da li se vi slažete sa mnom da ni vi ni ja ne možemo da utvrdimo i da damo tačnu informaciju čiji je geler ili čiji je metak usmrtio bilo ko od ovih lica koji su utvrđeni da je poginuo, jel' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa dakle, ja o tome čak ne mogu ni govoriti...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Slažem se.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ja mogu dakle govoriti o tome da smo negdje pronašli masovnu grobnicu, mogu govoriti o događaju, o ljudima koji su u toj masovnoj

grobnici. A ko je dakle, bio taj koji je stajao iza... iza... iza oružja, ja po imenu i prezimenu dakako da ne mogu govoriti, jer ja ovdje govorim o općim činjenicama.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Vi se svakako slažete sa mnom, nećete mi nadam se osporiti moju tvrdnju da u onome što vi kažete, vi to tvrdite da je to agresija na Hrvatsku, ja to zovem izvršenjem ustavne i zakonske obaveze, nije važno kako mi to pravno shvatamo, ali ćete se složiti sa mnom da su tu u tom sukobu postojale dve strane, je l' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, ja neću ulaziti u polemiku s vama kako vi nazivate, kako kažete – sukob. Ali za mene je to osobno - agresija na Republiku Hrvatsku, iz više razloga. Ali ne bih ulazio u....

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Dobro. Samo mi recite...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR:te polemike, jer dozvolićete, ako je...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE:... Jesu postojale dve strane? To je moje pitanje?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Postojale su dvije strane. Ali ako nečiji parlament donese odluku o otcjepljenju, a nakon toga ide oružana sila, onda tu možemo govoriti o agresiji. A dozvolićete da je to tako bilo.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Ne smatram da smo mi sada tu na kompetentnom terenu da o tome odlučujemo. Ja sam se čak protivio da se vama postavljaju pitanja od strane tužioca u vezi toga. Moje pitanje: Da li se slažete sa mnom da su postojale dve strane u tom oružanom sukobu?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakako, da.

ADVOKAT LUKIĆ: Poštovani Sude, ja sam završio sa pitanjima. Hvala vam.

SUDIJA PARKER: Hvala, gospodine Lukiću.

SUDIJA PARKER: Gospodine Smith, imamo još pet minuta ili želite da krenemo na pauzu odmah?

TUŽILAC SMITH: Pet minuta mi je dovoljno. Hvala, časni Sude.

DODATNO ISPITIVANJE: TUŽILAC SMITH

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Gospodine Grujiću, postavljeno vam je pitanje o tome da različito gledate na termine "displaces" i "expelled". Ja govorim o raseljenim i proteranim sa celog područja Hrvatske između 1991. godine i da kažem 1996. godine. Broj koji ste pomenuli je 230.338 raseljenih, i dali ste svoju interpretaciju ili definiciju tog termina i rekli ste da su to ljudi koji su se premestili ili zbog sile ili zbog pretnje da će se upotrebiti sila. Sada, isto tako vam je rečeno da u hrvatskom zakonu o statusu raseljenih lica i izbeglica od 27. oktobra 1991. godine, da taj zakon nije obuhvatio celo to

tumačenje koje je ponuđeno, da je svaki od tih ljudi bio preseljen kao posledica upotrebe sile ili pretnje da će se upotrebiti sila. Da li možete da objasnite Pretresnom veću odakle ste dobili te dodatne informacije da su ti ljudi napustili svoje domove, tih 230.000 ljudi zbog toga što je upotrebljena sila ili zbog postojanja pretnje silom, zato što se to nužno ne pojavljuje u samoj zakonskoj definiciji?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Evo, ja ću pokušati vrlo kratko odgovoriti. Kao što sam malo prije rekao gospodinu odvjetniku, više od... više od 70, odnosno 80 posto nestalih osoba, njihove obitelji su prognanici. I oni su, dakle, u svojim zahtjevima za traženje nestalih osoba, govorili o načinu nestanka, i navodili dakle, da je to bilo u tim istim okolnostima. Prema tome, ja... izričito tvrdim da su podaci koje sam dao od 220.338 osoba utemeljeni na prijavama svakog pojedinca, koji je bio napustio svoje mjesto boravka, iz razloga dakle, ili zato što je istjeran, ili iz straha da ne bi bio... da mu se nešto ne bi dogodilo, ili zato što je o tome od nekih tih institucija hrvatske države izvješten da se mora maknuti s tog područja, jer može doživjeti neku od... neko od stradavanja. I ti ljudi su zbog toga dobili status prognanika, i oni se zovu - prognanici. Kad govorimo o... ja sam inzistirao na razlici "prognanik" i "izbjeglica", što definiira konačno i ovaj zakon, zato što se, kad govorimo o izbjeglicama, onda možemo reći da je u Hrvatskoj dakle, pored tih 220.000, i iz Srbije i Crne Gore je bilo preko 15.000 izbjeglica registriranih, koje nisu u ovo ušli, o čemu nismo govorili, a koje su ušle u broj od 402.768 izbjeglica, koje su bile na teritoriji Republike Hrvatske u to vrijeme iz drugih zemalja. Znači, govorimo o dvije kategorije ljudi. I isto tako, u kategoriju "izbjeglica" dolaze i ove osobe koje su napustile Republiku Hrvatsku, o čemu je u svom izvješću govorio gospodin Mazovjecki, ali u smislu procjene. Dakle, oni spadaju u kategoriju "izbjeglica". S toga ovaj broj od 220.338 osoba, po hrvatskoj terminologiji... govori se o "prognanicima". A to govore i one uredbe koje je gospodin odvjetnik ovdje i dao.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala. Dakle, do svog zaključka ste došli ekstrapoliranjem zaključaka iz analize vašeg upitnika o nestalim osobama, i tako ste došli do cifre 220.000?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne. Broj od 220.338 je zvanični broj Ureda za prognanike, ali njih 80 posto... članova nestalih obitelji su uključeni u taj... u taj broj, i oni o tome isto svjedoče, dakle, o okolnostima i vremenu nestanka, nestanka i progonstva. Znači, tih tisuću... kad kažemo tih 1.140 obitelji nestalih osoba, od njih 80 posto su bili u kategoriji prognanika, i oni svjedoče u upitnicima o svom progonstvu. Ne znam da li sam uspio... uspio biti jasan. Ali da zaključim, zvanični broj Ureda za prognanike je 220.338. Iza svakog tog broja stoji upitnik, ime i prezime, i registracija prognane osobe.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: I do tog zaključka ste došli na osnovu upitnika, ali upitnika koje su ispunjavali proterani, a ne upitnika o nestalim licima? Da li je to tačno?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tačno je.

TUŽILAC SMITH – PITANJE: Hvala vam.

TUŽILAC SMITH: Časni Sude, ja nemam više pitanja. Samo jedno administrativno pitanje, vezano uz usaglašene činjenice. Gospođica Regue može da vam se obrati u vezi sa tim sada ili drugom prilikom, u sredu, ako časni Sud tako želi?

SUDIJA PARKER: Verovatno bi prvo trebali da kažemo gospodinu Grujiću da je njegovo svedočenje završeno i da može da se vrati svom poslu i kući. Pretresno veće želi da vam se zahvali što ste se ovamo vratili i pružili pomoć oba puta. Hvala vam na svemu što ste uradili kako biste nam pomogli.

Ako želite, možete da napustite odmah sudnicu, ili možete da budete u sudnici još minut ili dva - dok raspravimo pitanje koje je pomenuo gospodin Smith i sačekate pauzu. Kako god želite?

SVEDOK GRUJIĆ: Časni Sude, zahvaljujem na... na strpljenju koje ste ukazali slušajući me. Ja ću sačekati da obavite što trebate, pa ću izaći nakon časnog Suda.

SUDIJA PARKER: Gospođice Regue, izvolite.

TUŽITELJKA REGUE: Dobar dan časni Sude. Samo kratak odgovor, kratak odgovor na komentar gospodina Vasića u vezi sa usaglašenim činjenicama. Bojim se da je došlo do nekog nesporazuma između strana u vezi sa usaglašenim činjenicama i objašnjenja koje je zatražilo Pretresno veće do kraja aprila meseca. U stvari, obe strane su o tome razgovarale još od kraja meseca aprila i Tužilaštvo nikada nije smatralo verziju od 10. maja konačnom. U stvari, postoji jedan e-mail koji nikada nismo potpisali. Osim toga, Tužilaštvo je podnelo dalje verzije Odbrani kako bi se eventualno mogle usaglašavati neke dodatne stvari, i Tužilaštvo je u svetlu toga spremno sutra da priloži jedan *addendum* vezan uz usaglašene činjenice, a to je možda moglo i ranije da se uradi, da nam je tako bilo naloženo. Samo smo želeli da vam to kažemo.

SUDIJA PARKER: Hvala. Izvolite, gospodine Vasiću.

ADVOKAT VASIĆ: Časni Sude, samo par sekundi. Dakle, ovo što smo čuli od moje uvažene koleginice nije ništa drugačije od onoga što sam ja rekao. No, Odbrana smatra da je velika... veliki broj usaglašenih činjenica, koji prolaze, više od 35, trebalo uvrstiti pred Pretresno veće, a mi stojimo za dodatne želje Tužilaštva, da razgovaramo o nekim drugim činjenicama, i za sve vreme ovog suđenja stojimo na raspolaganju. No mislim da je Pretresno veće već moralo dobiti ove koje su usaglašene pre mesec i po dana. Hvala vam.

SUDIJA PARKER: Pretresnom veću se čini da nam je ovim stavljeno do znanja da u bliskoj budućnosti možemo da očekujemo neke usaglašene činjenice. A ako se bude moglo usaglasiti još više činjenica do iduće nedelje, u tom bolje. Pretresno veće želi samo da kaže da je ono što smo dobili pre nekog vremena bilo shvaćeno kao jedna verzija usaglašenih činjenica, a da je jedan deo tih činjenica pomenut na takav način da su neka pitanja ostala dvosmislena i nejasna. Zbog toga smo hteli da pitamo da li je to učinjeno namerno ili se radilo o previdu, i da li se zbog toga dalje raspravljalo među stranama kako bi pokušale da razjasne određene stvari. Sada, ako su strane zaista usaglašene, onda

je poželjno da se ta usaglašenost zabeleži precizno, a ne neprecizno, kako ne bi dolazilo do zabune. Hvala vam na pomoći.

Sada prekidamo sa radom. Nastavljamo u sredu ujutro u 9.30 časova.

Fond za humanitarno pravo

